6 МАЙ 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ШАҲАР РЎЗНОМАСИ

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган | № 89 (7. 478) | 1991 йил 13 май, душанба | Нархи 8 тийин.

Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт

СИФАТ ЭВАЗИГА МАОШ ОШАДИ

⊙ Нарх-навонинг ислоҳ қилиниши натижасида халқ истеъмоли молларининг нархи кўтарилиб кетгани бозор муносабатлари шароитида халқнинг истеъмол моллари ва зарур озиқ-овқат маҳсулотларини сотиб олиши учун бир қатор қийинчиликлар келтириб чиқаётгани ҳеч кимга сир эмас. Тошкентдаги 1-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасида ишчи-хизматчиларга енгиллик туғдириш мақсадида уларга қўшимча пул тўлаш, болалар учун нафақаларни белгилаш ҳамда ойлик маошларни кўпайтириш чора-тадбирлари белгиланмоқда. Шу борада бугунги кунда яна қандай хайрли ишлар амалга оширилаётгани ҳақида жамоатчи мухбиримиз бирлашма бош директори А. Т. Тўлаганов билан суҳбатлашди.

— Абдулла Тўлаганович, нарх-навонинг ислоҳ қилиниши муносабати билан бирлашма ишчи-хизматчиларига тўланадиган қўшимча пул, яъни компенсация қайси манбалардан тўланади?

— Бирлашмамиз ишчи-хизматчиларига ҳар ойда тўланадиган қўшимча пул асосан ишлаб чиқарилган маҳсулот реализация қилингандан кейин олинадиган даромад ҳисобидан тўланади. Бирлашма бўйича шу мақсадда йилнинг охиригача 1991 йилда олинадиган даромаддан 2 миллион сўм сарфланади, кейинчалик эса бу кўрсаткич 2 миллион 500 минг сўмгача кўпайтирилади.

— Яқинда бирлашмада бўлиб ўтган меҳнат жамоаси кенгаши ва жамоат ташкилотларининг кенгайтирилган йиғилишида ошхоналардаги таомларнинг нархи икки-уч баравар ошиб кетганлиги ҳақида гапирилган экан. Бу борада бирор чора-тадбирлар амалга ошириладими?

— Ҳа, албатта. Бирлашмамизда ҳам бошқа корхоналардагидек ишчи-хизматчиларнинг тушликка сарфлайдиган пулларининг бир қисмини қоплаш учун ҳар бир иш кунига бир сўмдан пул тўлаш ҳақида қарор қабул қилинди. Тушликка ажратилган қўшимча пулнинг миқдори йилнинг охиригача 800 минг сўмни ташкил этади.

— Абдулла ака, нарх-навонинг ошиб кетганлиги муносабати билан ишчиларнинг ойлик маошларини ҳам икки баравар ошириш кўзда тутилган экан. Буни қандай қилиб амалга оширмоқчисизлар?

— Бирлашмамиз маъмурияти ҳозир шу масала юзасидан ишлар олиб бормоқда. 1992 йилнинг бошларигача биз ҳар бир ишчи-хизматчимизнинг ойлик маошини ўртача 350—400 сўмгача кўпайтирамиз, деб ўйлаймиз. Бунинг учун эса, жамоамиз қўшимча 2 миллион 500 минг сўм даромад қилиши керак бўлади. Буни амалга ошириш учун, биз ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг ҳажмини кўпайтиришимиз, маҳсулотнинг сифатини яхшилашимиз ва маҳсулотнинг таннархини камайтиришимиз керак. Бу эса жамоамизнинг ҳар бир аъзосига боғлиқ, мутахассислар ҳамда ёрдамчи хўжаликларнинг меҳнат ва технологик интизомга қаттиқ риоя қилишларига, ишга масъулият билан ёндошишларига, тажриба ва билимларига ҳам боғлиқдир. Булардан ташқари ишлаб чиқаришга камроқ маблағ сарфлаб, кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаришга, юмшоқ ва қаттиқ тери маҳсулотларини, ёрдамчи материалларни, яъни елим, фурнитура ҳамда эҳтиёт қисмларни тежамкорлик билан ишлатишга ҳам боғлиқ. 1991 йилда хом ашёни тежамкорлик билан ишлатганларни рағбатлантириш мақсадида бичиқчилар ва пойабзалнинг таг қисмини бичувчиларга тўланадиган мукофот пули кўпайтирилди. Даромадни кўпайтириш ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлмаган харажатларни камайтиришга, яъни сифатсиз маҳсулот учун тўланадиган жарималарни камайтиришга ҳам боғлиқ. Агар сифатсиз маҳсулот учун тўланадиган жарима 50 фоизга камайтирилса, маҳсулот ҳажми 1,5 фоизга кўпайиши ҳисоблаб чиқилган. Бу эса бирлашма учун бир йилда 450 минг сўм қўшимча даромад ҳамда ишчининг бир йиллик даромадига қўшимча 250—300 сўм демакдир.

— Бозор иқтисодиётига ўтилганда корхонанинг муваффақиятли ишлаши учун яна қандай иқтисодий омиллар мавжуд деб ўйлайсиз?

— Юқорида айтганларимдан ташқари маҳсулотнинг сифати ҳам яхши бўлиши керак, халқнинг талабига тўла жавоб берадиган моделлар ишлаб чиқаришимиз керак. Бу борада бирлашмамизда кейинги пайтларда бир қанча ишлар қилинмоқда. Бугунги кунда маҳсулотимизга талаб катта. Лекин ҳали изланишлар давом этади. Бирлашмамизда ишлаб чиқарилаётган пойабзалларнинг турларини янгилаш борасида амалга ошираддиган режаларимиз кўп.

— Кўриниб турибдики, бозор иқтисодиёти муносабатларида инсонни ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича асосий масъулият кўпроқ халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқарувчилар зиммасига тушар экан.

— Ҳа, масъулият ишлаб чиқариш корхоналари зиммасига тушади. Биз халқнинг истеъмол молларига бўлган эҳтиёжини қондира олишимиз керак. Агарда маҳсулотимизнинг улгуржи нархи бирмунча камайтирилса, яъни шундай нархга келтирилсаки, оқибатда оборот солиғи илгаригидай қолса, бу ишларни бизнинг бирлашмада ҳам амалга ошириш мумкин бўлар эди. Чунки даромаддан олинадиган солиқ 5 фоизга камайтирилса, ишчиларимизга яшаш учун сарфланадиган бошқа харажатларни қоплаш учун ҳам компенсация тўлаш имконини яратарди. Бу эса ўз ўрнида ишлаб чиқариладиган маҳсулот ҳажмини кўпайтириш ҳамда юксалтириш имконини ҳам беради, албатта.

Суҳбатдош
Ойшахон ҚУРБОНОВА.

ХОРИЖИЙ ФИРМА КЎМАГИДА

Германиядаги «Хеш» фирмасининг автоматик линияси жаҳон стандартлари талабига жавоб берадиган панелли деворлар тайёрлашни йилига миллион квадрат метрга етказиш имконини беради. Бу қурилма Тошкент енгил металларни йиғиш тажриба заводига ўрнатилмоқда. Шу билан Совет Иттифоқидаги учинчи корхонада фирманинг сифатли маҳсулотидан фойдаланиш йўлга қўйилаяпти.

Корхона раҳбарлари июль ойидан бошлаб хўжалигимиз учун зарур бўлган панелли деворларнинг дастлабки метрини олиш, икки йилдан кейин эса барча харажатларни қоплашни кўзлашмоқда.

Янги линиянинг узунлиги 140 метр, бор-йўғи саккизта оператор хизмат кўрсатади. Ундан тўғри фойдаланганда юз фоиз экологик тозаликка эришилиши кафолатланган. Монтаж қилишда қулай бўлган панеллар поликлиника, кафе, омбор, шунингдек бошқа объектлар қурилишида жуда қўл келади.

СУРАТДА: монтажчи Адам Кордис ва электр устаси Виктор Алимов.
ЎзТАГ сурати.

АЛОҚАЛАР КЎЛАМИ

БУГУНГИ кунда Тошкент Давлат дорилфунунининг хориждаги олий ўқув юртлари билан илмий алоқалари кенг йўлга қўйилган. Ўтган йилнинг ўзида яна тўртта дорилфунун билан яқин ҳамкорлик боғланди.

Вена дорилфунуни билан тузилган шартномага биноан иқтидорли ёш мутахассис ва талабаларни айирбош қилишга киришилади. Худди шундай битим Инсбурк шаҳридаги Леопольд Франциско номли дорилфунун билан ҳам имзоланди.

Бу каби ибратли тадбирларни йўлга қўйишда Совет — Австрия дўстлиги клуби яқиндан бош қўшди. Мазкур клуб Тошкентдаги «Статус» ижодкор ёшлар илмий техника маркази ҳузурида фаолият кўрсатмоқда.

Санъат ОЛИМОВА.

ЖУМҲУРИЯТ ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ

12 май куни Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов Жумҳурият иқтисодиёт комитети ва Молия вазирлигининг раҳбарияти ҳамда ходимлари билан учрашди. Кўпгина масалалар юзасидан фикрлашиб олинди. Жумҳуриятнинг иқтисодий мустақиллигини таъминлаш, аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ва бозор муносабатларини ривожлантириш, пул муомаласини мустаҳкамлаш, бюджет даромадларининг қўшимча манбаларини қидириб топиш, ички бозорни ривожлантириш ва ҳимоя қилиш, ташқи иқтисодий фаолиятни ривожлантиришнинг аниқ йўналишлари соҳасидаги вазифалар диққат марказида бўлди.

Жумҳурият Президенти ўз нутқида жумҳуриятнинг иқтисодиёт идоралари олдида турган аниқ вазифаларга тўхталди.

Бозор муносабатларига ўтиш шароитида Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳиятини ривожлантириш билан боғлиқ бўлган бутун иш жумҳурият халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишларига ҳамда бозор иқтисодиётига кириш қоидаларига биноан тез ўзгариб борувчи иқтисодий вазиятни ҳисобга олиб ўтказилиши лозимлиги таъкидланди. Қабул этилган ёндашувлар ва принципларни танглик жараёнлари кучайишининг олдини олишга, жуда бой маҳаллий имкониятлардан фойдаланиш асосида ижтимоий-иқтисодий вазиятни изчиллик билан муттасил яхшилашни таъминлашга қодир бўлган амалий, пухта ўйланган чора-тадбирлар билан аниқ равишда тўлдириш йўллари ҳақида гаплашиб олинди.

Вазирлар Маҳкамаси умумиқтисодий мажмуининг, вазирликлар ва идораларнинг, олимлар ва мутахассисларнинг, жумҳурият халқи манфаатларини ва фаровонлигини қадрловчи барча кишиларнинг куч-ғайратлари мана шу вазифаларни ҳал этишга қаратилиши лозим.

Учрашувда Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов қатнашди.

(ЎзТАГ).

1979 йил солномасидан

«ОРЗУ»НИНГ ДОВРУҒИ

Шаҳримиздаги «Орзу» чарм-атторлик ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасининг маҳсулотлари ўзининг аъло сифати ва пишиқлиги билан Ватанимизда довруғ қозонган. Чунки корхонада асосий эътиборни буюмнинг сифатли бўлишига қаратишади. «Орзу»нинг қўли гул чеварлари томонидан қалб қўри билан тикилган спорт буюмлари ва анжомларини жуда кўплаб спорт майдонидаги беллашувларда учратиш мумкин. Рўзномамизнинг 1 август сонида бирлашманинг Москва олимпиадасига атаб чиқараётган буюмлари ҳақида ҳикоя қилинади.

«Келгуси йил Москвада ўтказиладиган Олимпиадада шаҳримиздаги спорт буюмлари фабрикаси коллективи қатнашмайди, лекин спорт беллашувлари пайтида корхонада тайёрланган буюмларни кўриш мумкин бўлади. Чунки коллектив Олимпиада ташкилий комитетининг тавсияси билан етти хил буюмни ишлаб чиқаряпти.

Бугун корхона меҳнат аҳлининг шу йилнинг ўтган даврида Олимпиада рамзи билан ишлаб чиқарган маҳсулоти 250 минг сўмликдан ошди. Спорт анжуманига аталган буюмлар орасида спортчилар сумкаси, футбол ва волейбол коптоклари, чавандозлар бош кийими ва бошқа спорт анжомлари бор. Эндиликда яна бир буюм — болалар рюкзагини Олимпиада рамзи билан ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўриляпти.

Бу йил фабрикада спорт анжуманига аталган 700 минг сўмлик спорт анжомлари ишлаб чиқарилади».

Табиатнинг барча инъомлари шифобахш ҳисобланади. Чунончи, асалариларнинг мингдан ортиқ гулга қўниб унинг шарбатини олиши натижасида мўъжизавий асал бунёдга келади. Шунинг учун ҳам асалнинг минг дардга шифолиги ҳақида шарқ табобатининг устози Абу Али ибн Синодан тортиб ҳозирги олимларимизгача тан олишади. Шуни эътироф этган ҳолда асалнинг баъзи шифобахш хусусиятлари билан муштарийларимизни яна бир карра таништирсак фойдадан холи бўлмайди.

«... Асал мижозни тозалайди, томир йўлини равон қилади. Асал кўз хиралигини кетказади. Асални танглай билан эзиб сўриш ва ғар-ғара қилиш бўғмадан халос этишга ёрдам беради, бодомча безларининг озорланишига қаршилик қилади. Асал суви меъдани кучайтиради, иштаҳага барака беради, таому ҳазмга урғу беради... Асалнинг серхосият таърифларидан халқ табобатчилигида тадбиркорлик билан фойдаланилади. Чунончи, асалчой [бир чой қошиқ асал бир пиёла қайноқ сувга] балғам кўчирувчи, шамоллашга раддиялик қилувчи омил сифатида ҳамда ўпка йўлларининг шамоллашида ижобий натижа берувчи восита сифатида тавсия этилади. Асал истеъмол этилганида меъда ва ўн икки бармоқли ичак жароҳатида нафли бўлибгина қолмай, балки ошқозон-ичак йўли фаолиятини уйғунлаштиради. Асал ўз йўли билан жигар, буйрак, қовуқ касалликларига малҳам бўлиб, сачратқида мадор бўлади...»

ШАҲАР БОҒИ ҲАҚИДА

Пойтахтимиз Иттифоқ миқёсида ҳудуд жиҳатидан ва аҳолисининг миқдори бўйича энг йирик шаҳарлардан бири ҳисобланади. Боғ, хиёбон ва дарахтзорлар — яшил бойликларга шаҳримизнинг ўпкаси нисбатини бериш мумкин. Юқоридаги сарлавҳа остидаги мақола орқали шаҳримиз боғлари тарихи ва кечаги кунига назар ташлашимиз мумкин.

«... Шаҳарнинг кенг боғи [ҳозирги Горький номидаги маданият ва истироҳат боғи] Салор бўйларига, Минг ўриккача ёйилиб кетган эди. XIX асрнинг 20-йиллари бошидаёқ ташкил топган ва ундан кейин узоқ вақтгача сайр этиладиган ягона жой эди.

Ҳозир Тошкентдаги бу кўҳна боғнинг ўнлаб ўғиллари, невара ва чеваралари» бор. Ҳозир улар ўз боболарини ортда қолдириб кетишган, кенг ва гўзалдир. Сунъий, ажойиб кўл безаб турган Ленин комсомоли номидаги боғ 69 гектар майдонни ишғол этган.

Майдони жиҳатидан Ғалаба боғи ҳам унга тенглашди. Бу боғда Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси жойлашган. Субҳидамдаёқ Тельман номли боғда болаларнинг шўх қийқириқларини эшитасиз.

Тошкентлик фарзандлар бу ердаги «Оймома»ни севиб қолишган.

Бугунги кунда Тошкент 15 та йирик боққа эга. Шаҳар ташқарисида «Роҳат» ва «Бахт» дам олиш зоналари бор. Ўн минглаб тошкентликлар ўзларининг дам олиш кунларини ҳар ёзда шу ерда ўтказадилар».

Ҳа, шаҳримиз боғ ва хиёбонларга бурканиб, яна ҳам чирой очаверсин. Яқин келажакда тошкентликлар ва пойтахтимиз меҳмонлари яна бир ажойиб истироҳат маскани — 120 гектарлик улкан ва бетакрор халқ боғида ҳам ҳордиқ чиқариш имкониятига эга бўлишади.

Янгиликлар — Воқеалар — Хушхабарлар — Янгиликлар — Воқеалар — Хушхабарлар

ИЖОДИЙ САФАР

ҲАМЗА номидаги ўзбек Давлат академик драма театри жамоасининг Наманган ва Андижон вилоятларидаги гастроль сафари қизғин ўтмоқда.

Санъаткорлар вилоят меҳнаткашларига таниқли публицист ва ёзувчи Абдуқаҳҳор Иброҳимовнинг «Пуч» сиёсий драмаси, Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» драмаси, шоир ва драматург Ҳайдар Муҳаммаднинг Алишер Навоий достони асосида яратган «Сабъаи сайёр» саҳна асарини намойиш қилмоқдалар. Куни кеча театр жамоаси Наманган вилоятидаги Поп райони пахтакорлари ҳузурида бўлиб, энг яхши саҳна асарларидан парчалар кўрсатди, санъаткорлар ўз ижодий режалари ҳақида гапириб бердилар. Ижодий сафар 30 майгача давом этади.

Кузда эса театр жамоаси Покистон ва Ҳиндистон сафарига отланади.

Мирза МУҲАММАДЖОНОВ.

КИЧИК КОРХОНАЛАР САЛМОҒИ

ҲОЗИР жумҳуриятимизда кўпгина кичик корхоналар ишлаб турибди. Тошкентдаги «Тегирмон» илмий ишлаб чиқариш кичик корхонасининг фаолият доираси ҳам кенгайиб кетди.

Хом ашёларни буюртмачиларга ўз вақтида етказиб бериш мақсадида бу ерда технологик жараёнлардан ҳам самарали фойдаланишмоқда. Шу мақсадда корхона мутахассислари иштирокида полиэтиленли чиқиндиларни қайта ишловчи қурилма тайёрланди.

Бундан ташқари какао ўсимлиги пояси шелуҳасини қайта ишлашга мослаштирилган технологик жараён ҳам йўлга қўйилди. Бу эса қандолотчилик саноатини зарур хом ашёлар билан таъминлаш имконини беради.

Ана шу механизмлар намуналари Иттифоқ миқёсида ўтказилган ярмарка-семинарда юқори баҳоланди. Кичик корхоналар илғор тажрибаларни ўрганиш ва жойларда кенг оммалаштиришга қаратилган бу тадбир Ўзбекистон техника ахбороти илмий-текшириш илмгоҳи ташаббуси билан яқинда амалга оширилган эди.

Шу ярмарка-семинар доирасида «Джин», «Таъмирловчи», «Олтин водий» каби кичик корхоналар фаолиятига ҳам муносиб баҳо берилди.

Воҳид АЛИЕВ.

ИЛМИЙ ҲАМКОРЛИК

ЎЗБЕКИСТОН ва Қозоғистон жумҳуриятлари халқ таълими ходимлари малакасини ошириш тармоғида ўзаро илмий-методик яқинлик ва тажрибавий уйғунлик яққол кўзга ташланади. Ана шу муштараклик ҳар икки жумҳурият малака ошириш илмгоҳларида уюштирилаётган машғулотларни ташкил этишда қўл келмоқда.

Қозоғистоннинг Сайрам районида яқинда бўлиб ўтган кенгашда бу каби тажрибалар умумлаштирилди. Ушбу йиғилишда она тили ва адабиёт фанини ўқитишдаги долзарб муаммолар атрофлича кўриб чиқилди.

Мазкур масалалар юзасидан бир неча қизиқарли маърузалар тингланди. Чимкент вилояти ўқитувчилар малакасини ошириш илмгоҳи кабинет мудири У. Мусаева, Ушинский номидаги жумҳурият ўқитувчилар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш Марказий илмгоҳи ректори Ж. Йўлдошев, шу илмгоҳ сектор мудири Т. Ниёзметовларнинг маърузалари кўпчиликда қизиқиш уйғотди.

Тошкент Давлат дорилфунуни профессорлари К. Назаров, А. Алиевлар тайёрлаган маърузалар тиллар тараққиётининг муҳим масалаларига бағишланди.

Акром АКБАРОВ.

САВДО КЎРГАЗМАСИГА

ХАЛҚ истеъмоли буюмлари ва пластмассадан ёдгорлик буюмлари ишлаб чиқарувчи Совет — Италия қўшма корхонаси 1991 йилда ишлаб чиқарилган барча турдаги маҳсулотларнинг савдо ярмаркасини ўтказишга тараддуд кўрмоқда.

Навбатдаги кўргазмали савдо ярмаркаси Германияда ўтказилади.

— Ўтган йиллар давомида корхонамизда ишлаб чиқарилган халқ истеъмоли буюмлари жаҳон бозорида кўпчилик эътиборини ўзига тортди, — дейди корхона бўлими бошлиғи Людмила Михайловна Игнатенко. — 1989 йилдан то 1990 йилгача ўндан зиёд жаҳон ярмарка бозорида ва кўргазмаларда иштирок этдик. Америка Қўшма Штатлари, Франция, Лаос, Канада, Австрия, Омон, Польшада ўтказилган савдо ярмаркаларига тақдим этилган маҳсулотларимиз харидорлар томонидан севиб харид қилинди.

Руан, Париж, Швейцария, Базель ва Абу-Даби шаҳарларида ўтказилган кўргазмаларда эса олтин медални қўлга киритдик.

1991 йил режаларимизни ҳам амалга ошириш тараддудидамиз. Германия сафаридан сўнг Канар оролига жойлашган Лас Пальмас шаҳри, Туркия, Истамбул, Гонконг, Югославия давлатларида ўтказиладиган кўргазма ва савдо ярмаркаларида иштирок этамиз.

Корхонамизнинг ҳамкорликда иш бошлаганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин шунга қарамай жаҳон бозорларидан ўз ўрнини топмоқда. Шуни ҳисобга олиб бирлашма ҳудуди янада кенгайтирила бошланди. Бундан асосий мақсад халқ истеъмоли буюмларини кўпроқ ишлаб чиқаришдир.

Мукаррам НЕЪМАТОВА,
«Совпластитал» қўшма корхонаси бўлимининг бошқарувчи муҳандиси.

ГЕРМАНИЯДАН «ТЕЗ ЁРДАМ»

Суратли ахборот

● Тошкент шаҳар «Тез ёрдам» станциясида хизмат қилувчи автомашиналар сони яна 9 тага кўпайди. Бунинг диққатга сазовор томони шундаки, Ўзбекистон ҳукумати Германиядан валютага 100 та реанимобиль сотиб олиб, уни расамади билан тарқатди. Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги аҳолига тиббий ёрдам кўрсатишни ташкил этиш Бош бошқармасининг бошлиғи Р. Т. Султонов биз билан суҳбатда қуйидагиларни сўзлаб берди.

— Энг замонавий ва юқори самарали тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган бу реанимобиллар бир пайтда икки беморга ҳам хизмат кўрсатиш имкониятига эга.

Оддий «Тез ёрдам» машиналаридан фарқи шундаки, бу реанимобиллар билан шифокор беморларнинг уйларига бориб хизмат кўрсатибгина қолмай уларни касалхонага олиб кетаётганда ҳам қон ва қон ўрнини босувчи дори-дармонларни қуйиш, сунъий нафас олдириш, туғруқ қабул қилиш, ҳатто операцияларни бажариш имкониятларига эга.

Дарҳақиқат, юрак-қон томир, асаб касалликлари, оғир жароҳатланишларда, муҳими болалар хасталанганда уларнинг аҳволини енгиллатишда бу реанимобилларнинг нафи каттадир. Ишонамизки, бундай техника аҳолига тиббий ёрдам кўрсатишда яхши дастёр бўлади.

Абдумажид ЭРГАШЕВ.

СУРАТДА: Германиядан келтирилган «Тез ёрдам» машиналари.

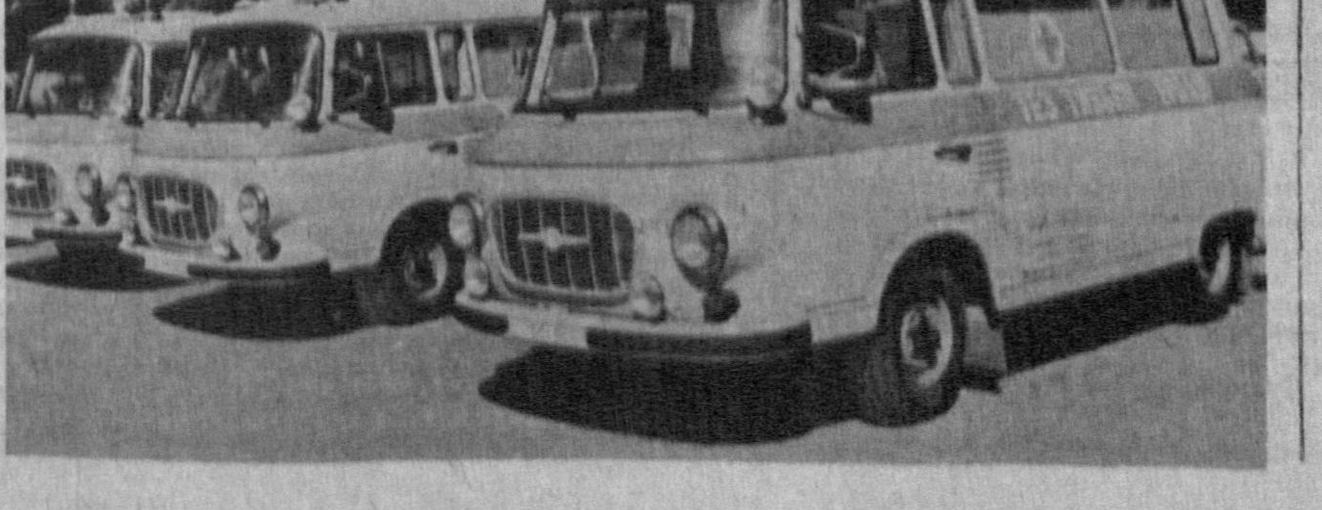

ТО Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

⊙ Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган мажлисда умумий таълим мактабларидаги таълим-тарбия жараёнини такомиллаштириш масалалари муҳокама қилинди.

⊙ Тошкент Давлат дорилфунуни ҳузуридаги «Тегирмон» илмий ишлаб чиқариш кичик корхонасининг мутахассислари илгари қайта ишланмасдан ташлаб юбориладиган полимер чиқиндилардан фойдаланишнинг қизиқарли ечимини таклиф қилдилар. Москвалик автомобилчиларнинг ҳисоб-китобларига кўра янгиликни ишлаб чиқаришга жорий этиш йилига тахминан 40 миллион сўмни тежаш имконини беради.

⊙ Тошкентда бошланган тинчлик эстафетасининг иштирокчиларини Фарғона водийсининг «ипак» шаҳри—Марғилонда самимий кутиб олишди. Кейин эстафета иштирокчилари Андижонга йўл олдилар.

МАМЛАКАТИМИЗДА

⊙ 12 май куни соат 11 да Кремлда СССР Президенти М. Горбачев, РСФСР Олий Кенгашининг Раиси Б. Ельцин ва Россия парламенти Раисининг биринчи ўринбосари Р. Хасбулатовнинг ССР Иттифоқи Федерацияси Кенгашининг аъзолари РСФСР таркибидаги 16 республика раҳбарлари билан учрашуви бошланди.

⊙ Душанбеда Малика Собирова номидаги балет артистларининг биринчи халқаро танлови очилди.

⊙ Камчатка вилоятида йўл ҳаракати қоидаларини бузганларга нисбатан янги жарималар жорий этилди. Бундан буён маст ҳолда машинани бошқарган қоидабузарга бу қилмиши икки минг сўмга, ширакайф билан ва гувоҳномасиз машинани бошқарганлик эса уч минг сўмга тушадиган бўлди.

ХОРИЖДА

⊙ Покистоннинг Синд вилоятида ишлаётган уч хитой муҳандиси номаълум шахслар томонидан ўғирлаб кетилган. Бу кейинги пайтда вилоятда ишлаётган чет элликларни ўғирлаш ҳолларининг юз берган иккинчи ҳодисасидир.

⊙ Кеча, якшанба куни Непалда эркин парламент сайловлари бўлиб ўтди. Бу сўнгги 32 йил мобайнидаги шундай биринчи сайловдир.

Бугунги кун нафаси ТО

Ихтиролар, ечимлар

ЯНГИЛИКЛАР КЎЗ ОЧГАНДА

ИШЛАБ чиқаришда маҳсулот сифати ва самарадорлигини кун сайин ошириб бориш бугунги куннинг асосий талабидир. Бунинг учун ихтирочилик таклифларини инобатга олиш яхши фойда беради. Халқимизда «Иш қуролинг соз бўлса, машаққатинг оз бўлур» деган гап бор. Дарҳақиқат иш қуролларини, дастгоҳларни юқори унумли меҳнатга мослаштириш, маълум қисмларига ўзгартиришлар киритиш муҳим аҳамият касб этади. Ишончли дастгоҳ эса сифатли ва унумли меҳнат гарови. Ўша ишончли дастгоҳ, умуман техникани ишчи такомиллаштира боради, камчилик, афзалликларини ихтирочи-олимдан кўра рационализатор-ишчи мукаммал билади. Шундай экан уларнинг таклиф ва мулоҳазаларини ҳисобга олмасдан такомиллашган техника яратиш самарали маҳсулот ишлаб чиқариш мумкин эмас.

Хўш, ишлаб чиқаришда рационализаторлик таклифларига кенг йўл очиб берилганми?

Юзаки қараганда «ҳа» деб жавоб бериш мумкин. Аммо масалага чуқурроқ назар солсак, баъзи муаммолар илдизига кўзимиз тушади. Такомиллашган техника яратиш борасидаги оқсашларимиз аён бўлиб қолади.

Келинг, бир мисол келтирайлик. Айтайлик, сиз токарлик дастгоҳининг қайсидир қисмини ўзгартирдингиз. Сиз таклиф этган янгилик аввалгидан афзал, чидамли, ихчам ва сифатли. Уни мутахассислар синовидан ўтказгунча қанчадан-қанча қоғоз қоралайсиз, югурасиз. Орадан ой ўтиб ижобий баҳо олади. 30—40 сўм атрофида мукофотланасиз. Иккинчи ихтироингизни ҳам ҳафсала билан бошлайсиз. Энди буниси мураккаброқ. Баланд ва паст тўсиқлар ошиб бунисини ҳам тайёр қилдингиз. Тағин мукофот. 50—60 сўм атрофида. Кейингиси ўзингизга боғлиқ. Қоғозбозлик, тўрачилик ва югур-югурдан чарчамаган бўлсангиз изланаверинг. Агарда сиз қилаётган ишингизнинг нечоғли фойдалилигини билсангиз йўлингиздан қайтмайсиз. Ҳатто энг мураккаб ишга ҳам қўл ура оласиз. Йўқса лоқайдлик билан бузуқ араванинг ўзгартирилган ғилдирагига ишониб кетаверасиз. Янги арава яратишга шароит, шижоат, йўл қолмайди. Ҳар ҳолда қолоқ техникадан қутулолмаслигимизнинг сабабини шунда деб биламан. Агар рағбат бўлиб тўсиқ бўлмаса ишчи имкониятлари чексиз.

Қачонлардир моддий манфаатдорлик, шарт-шароит, ихтирочилар учун муҳим роль ўйнамаган бўлиши мумкин. Аммо бугунги кун нуқтаи назаридан олиб қараганда биринчи галдаги масала бўлиб қолади.

Шунга қарамасдан рационализаторлар у ёки бу даражада маълум натижаларга ҳам эришишмоқда. Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасининг шу йил 5 апрелдаги 185-буйруғига асосан рационализаторлик таклифларини киритган бир қанча ишчи-ходимларга мукофотлар берилди. 1990 йил ва жорий йилимиз бошида 25 та муаллиф таклифлари синовдан ўтган ҳамда амалиётга тадбиқ этилган. 26496 сўм 78 тийинлик иқтисодий фойда олинган. Муаллифлар эса 1504 сўм атрофида мукофотланган. Мукофотланган ихтирочилар орасида 38-цех мастери С. Саъдуллаев ҳам бор. У мен билан суҳбатда шундай деди:

— Цехда ҳаво сўргичлар (компрессор) эски эди. Авария натижасида биттаси ишдан чиқди. Ҳаво сўргичлар қиммат туриши билан бирга топилмас нарса ҳисобланади. Унга тузатмалар киритиб ишга туширганимдан буён кам чиқим билан ишлаб турибди. Шунга киритган таклифларим учун ҳам бир ой вақт кетди. Тўрачилик, югур-югур хуноб қилади. Тақдирлаш кўпинча муаллифни қониқтирмайди. Эътибор, ғамхўрлик ҳамма нарсадан афзал. Ҳозиргача 70 дан ортиқ рационализаторлик таклифлари киритганман. Цехимизда тиришқоқ, қобилиятли ишчилар кўп. Уларга эътибор кучайса янада яхши бўларди.

Ҳа, «Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ» деб шуни айтсалар керакда. Агар шу ихтирочиларга озгинагина эътибор қаратилиб, моддий рағбатлантириб юборилса улар амалга оширган ишлар неча-неча минглаб ишчиларнинг оғирини енгил қилади. Шундай бўлсада ихтирочилар ўз ички туғёнини яшира олмайдилар, доимо изланишда бўлади.

15-цехдан В. Шатилова ва М. Ҳусановлар ХНП-05636 маркали деталнинг техник жараёнини ўзгартириш таклифини киритишган. Ўтган йилнинг 11 мартидан амалиётда фойдаланила бошлаган янгилик ўзини оқлади. 656 сўмлик иқтисодий фойда олинди. Деталь аввал «16к20» белгили дастгоҳида ишланарди. Энди эса вертикал тешувчи «2н135» белгили дастгоҳда тайёрланмоқда. Бунинг афзалликлари шундаки, биринчидан электр қуввати иқтисод қилинади, иккинчидан меҳнат сарфи камаяди, иш мароми тез бўлади, учинчидан эса дастгоҳ арзон.

Яна бир таклиф 30-цехда самара берди. Электрмонтёр Э. Қувондиқов 6М82ГБ моделли дастгоҳ узели схемасининг ток тўғрилагичини ўзгартирди. Аввалгиси катта ва ноқулай эди. Дастгоҳни тузатишда халақит берарди. Чидамсиз ва сифатсиз қисм ўрнига қўйилган янги ток тўғрилагич йил бошидан буён ишлаб турибди. Унинг вазифаси ўзгарувчан токни ўзгармас токка айлантириб бериш.

Жамоаларда раҳбар ва усталарнинг ёрдами, ҳомийлиги янгиликларнинг яратилишида муҳим аҳамият касб этади. Ўз вақтида ишчи-мутахассисларнинг таклиф-мулоҳазаларини илғаб олиш ва синовдан ўтказишда қўллаб туриш уларнинг вазифаси бўлмоғи лозим. Ана шунда янгиликлар кўз очаверади, такомиллашган, замонавий техника сари қадамлар ташланаверади.

Бахтиёр БУКАЕВ,
«Ташсельмашчи» кўп нусхали рўзномасининг ходими.

Даврон Матёқубов СССР Қуролли Кучлари сафидан заҳирага бўшатилиши биланоқ ҳеч иккиланмасдан Тошкент қурилиш Бош бошқармасига қарашли 4-трестнинг 68-қурилиш бошқармасига ишга келди. Мана икки йилдирки, ўзи севган касби тикловчи бўлиб ишлаб, режаларни ортиғи билан сифатли бажариб келмоқда.

СУРАТДА: Даврон Матёқубов.

Тўлқин Каримов суратлари.

Тошкент «Зенит» заводи маҳсулотларига бўлган талаб йил сайин ортиб бормоқда. Буни яхши тушунган корхона ишчилари маҳсулот турларини кўпайтириш билан бирга унинг сифатли бўлишига ҳам алоҳида эътибор беришмоқда. Чапдаги суратда корхонанинг илғор ишчиларидан бири Гулиза Айжонова тасвирланган. У бир неча йиллардан бери шу ерда самарали меҳнат қилиб келади. Ўнгдаги суратда эса сифат аълочилари Шоира Нуриддинова ва Гулмира Есенбоевалар.

Тошкентликлар дастурхонига

ИСТИҚБОЛГА ИНТИЛИБ

ШАҲАР МАТЛУБОТ ШИРКАТИДА АНА ШУНДАЙ ИШЛАШГА ҲАРАКАТ ҚИЛИШЯПТИ

— Зираворли сирка-мойга ботирилган қандай чиройли булғор қалампири. Мана буниси нима? — карамли шўрвага солинадиган дориворми? Синаб кўриш учун албатта оламан, — бир неча банка консерваланган маҳсулотларни харид қилган аёл ниҳоят пештахтадан узоқлашди. Ундан кейин навбатда турганлар ҳам ўрик, малинадан тайёрланган мураббо ва жемларни, олча компотини, зираворли сирка-мойга ботирилган памилдори ва бодрингларни, турли шарбатларни чаққон харид қила бошладилар. Бундан бир неча йил муқаддам ана шундай турли-туман маҳсулотлар орзу қилинар эди холос. Ҳозир эса уларни кўпгина дўконларда учратиш мумкин. Ана шу консерваланган маҳсулотларнинг ҳаммасини матлубот ширкати ишлаб чиқараяпти.

— Буларнинг ҳаммаси системамизда рўй бераётган ўзгаришларнинг самараси, — дея суҳбатимизни бошлади Тошкент шаҳар матлубот жамияти бошқарувининг раиси вазифасини бажарувчи Собир Аҳмедович Аҳмедов. — Узоқ ўтмишга эмас, бундан беш йил аввалги аҳволга бир қайтайлик. Ўшанда 22 дўконимизнинг мол обороти 7 миллион сўмга яқинини ташкил этарди. Ҳозир савдо тармоқлари анчагина кенгайган, уларнинг мол обороти эса 73 миллион сўмни ташкил этади. Шу вақт мобайнида кўптармоқли бирлашма вужудга келди. Умумий овқатланиш корхоналари тармоғи, улгуржи базалар, консерваланган маҳсулотлар, колбасалар ишлаб чиқарадиган ёрдамчи чорвачилик хўжаликлари унинг таркибига киради. Маҳаллаларда 25 та тандирли цехлар ташкил этилган бўлиб, уларда ҳар куни 18 мингдан зиёд обинон ёпиляпти. Учта қандолат цехи, музқаймоқ цехи ҳам бор. Бу йил Навоий кўчасида ва Чилонзорнинг 17-мавзесида 100—150 ўринли иккита қаҳвахона-чойхона қурамиз.

Мавсумлар оралиғида аҳолини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаш масаласини ҳам баҳоли-қудрат ҳал этишга ҳаракат қиляпмиз. Бунинг учун сабзавот ва меваларни махсус қурилган, 2,5 минг тонна сиғимга эга бўлган омборларга узоқ муддат сақлаш учун жойлаяпмиз. Сифатини йўқота бошлаган маҳсулотларни ўз вақтида қайта ишлаш учун ана шу ерларда бир сменада 1 минг шартли банка маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга ихчам консервалаш цехлари ишга туширилди.

Пештахталарда турли-туман маҳсулотлар пайдо бўлиб қолганлигини ўтган йилнинг охирида замонавий технология ускуналари билан жиҳозланган консерва заводининг ишга туширилганлиги билан изоҳлаш мумкин. У бир йилда 8 миллион шартли банка маҳсулот ишлаб чиқара олади. Келажакда унинг ёнида минг тонна маҳсулот сақланадиган омбор қуриш мўлжалланади.

— Матлубот ширкатининг асосий вазифаси ҳамон хусусий сектордан озиқ-овқат резервларини жалб этиш бўлиб қолмоқда. Сўнгги вақтларда бу борада муаммолар кўпайганга ўхшайди...

— Қишлоқ хўжалиги ва гўшт маҳсулотларининг топширилишига пул қадрининг беқарорлиги, нархнавонинг кўтарилиши ва бошқа ўзгаришларнинг кутилганлиги таъсир этди, — деб ҳисоблайди бошқарув раисининг маҳсулот тайёрлаш бўйича ўринбосари Муслим Муҳсинович Мирзаев. — Хусусий мол эгаларининг ўз ҳисоб-китоблари, ўз режалари бор. Шунинг учун маҳсулот топширувчиларни камёб саноат моллари билан рағбатлантириш ҳам кўпинча кутилган самарани бермайди. Бунинг устига ана шу молларнинг 90 фоизи ҳозир деҳқонларга шартнома нархларида таклиф қилинмоқда. Ҳаммаси бир-бирига узвий боғлиқ: саноат моллари нархининг ошганлиги гўшт ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ҳам қиммат нархларда топширишга мажбур қилаяпти.

Шунга қарамай биз ҳозиргача 28 миллион сўмлик шартномаларни туздик. Ҳаммаси бўлиб хусусий шахслардан, боғдорчилик-узумчилик ширкатларининг аъзоларидан 50 миллион сўмлик маҳсулотни сотиб олиш режалаштирилмоқда. Бу ўтган йилгидан қарийб 5 миллион сўмлик кўп. Мавсум бошланиши билан бизнинг кўчма қабул пунктларимиз одатдагидек турли хўжаликлар томон йўл олишади. Маҳсулотларни бевосита жойларда, Тошкент вилоятининг барча 14 районида қабул қиламиз. Маҳсулот топширувчиларга нақд пул тўлаймиз, зарур тара ва транспорт билан таъминлаймиз. Фарғона, Наманган, Сирдарё, Жиззах вилоятларида яна бешта қабул-тайёрлов пунктлари очилган. Бу ишда фақат миқдорнигина эмас, таклиф этилаётган маҳсулотларнинг нархи, сифати ҳақида ҳам ўйлашга тўғри келади. Мисол учун шуни айтишим мумкинки, бизнинг Тошкентдаги колхоз бозорларида жойлашган турғун пунктларимиз асосан районда етишмаётган маҳсулотларни тайёрлаш билан шуғулланадилар.

— Муштарийларимизни шундай савол қизиқтиради. Нега баъзан бозор нархи матлубот ширкати дўконларидаги нархдан арзонроқ бўлади?

— Хусусий мол эгаси маҳсулотини истаган нархига сотади. Бизнинг сотувчиларимиз эса ўз холларича нархни ўзгартира олмайдилар, — дейди бошқарув раисининг савдо бўйича ўринбосари Михаил Тимофеевич Обревко. — Аммо бу нарса эътиборсиз қолаётгани йўқ. 112 дўкондан 50 таси ижара пудратига ўтказилган. Энди улар маҳсулот саралангандан сўнг «ўзгарувчан» нарх қўйишлари, сифатлисини қимматроқ, сифатсизини арзонроқ сотишлари мумкин. Даромаднинг бир қисми жамоа ихтиёрида қолдирилиши уларни харидорларга яхшироқ хизмат кўрсатишга ундамоқда. Дўкон мудирларининг ўзи ростмана савдогарларга ўхшаб, маҳсулот етказиб берувчиларни қидиришяпти, маҳсулотларни омборларни четлаб тўғри дўконларга туширишяпти, 1,5 кун мобайнида сотилишини ҳисобга олиб, маҳсулот турлари ранг-баранг бўлишини кузатишяпти.

Олтита районлараро матлубот жамиятларининг тузилиши ҳам маҳсулот тайёрловчи билан истеъмол қилувчи ўртасидаги оралиқ масофани қисқартиришга даъват этилган. Мазкур жамиятлар ўз счётига, молия манбаига, кенг ваколатларга эга, бир сўз билан айтганда, барча масалаларни мустақил ҳал қила оладилар. Ана шу тадбирларнинг ҳаммаси бозор муносабатларига ўтиш шароитида барқарор молиявий аҳволни вужудга келтиришга қаратилган.

Матлубот ширкати аъзоларининг ижтимоий ҳимоя қилиниши ҳам бугунги кунда иккинчи даражали масала эмас. Даромад ҳисобидан 100 хонадон истиқомат қиладиган уй, болалар боғчаси қурилиши мўлжалланади. Пай бадалларидан ташқари қўшимча бадалларни жорий этиш ҳақида қарор қабул қилинди. Ундан моддий-техника базасини ривожлантириш, ширкат маблағлари қисқа вақтда ўзини коплашли учун фойдаланиш мумкин бўлади. Пай бадалларидан йиғилган маблағ яқин орада банкдан қарз олмаслик имконини беради.

Ойдин ҲОШИМОВА.

Хушхабарлар — Воқеалар

ДЎКОНГА КИРИБ... БИР ПИЁЛА ЧОЙ ИЧИНГ

Конимехдаги Ҳамид Олимжон номли давлат хўжалигининг олис посёлкаларидан бирида яшовчи аҳоли энди қўшниларининикига меҳмонга кириб, бир йўла рўзғор учун зарур нарсаларни сотиб олишлари мумкин. Гап шундаки, уларнинг ҳамқишлоғи Рамазон Қодиров ўз уйида дўкон очди. Район истеъмол жамияти шартномага кўра бу ерга мол етказиб бериб турибди ва сотувчига маош тўлаяпти.

Ҳозир районнинг олис қишлоқларида ўндан зиёд шундай дўкон ишлаб турибди. Илгари бу посёлкалар аҳолиси шу молларни сотиб олиш учун баъзан ўнлаб километр масофа йўл босишга мажбур бўлардилар.

ЎЗ МАБЛАҒЛАРИ ҲИСОБИДАН

Бухоро вилоят алоқа бошқармаси билан тармоқ касаба уюшмаси вилоят комитетининг қўшма мажлисида бир йил давомида қўшимча компенсация тўлови учун 1,4 миллион сўм ажратишга қарор қилинди. Шу маблағ ҳисобидан ҳар бир ходим иш ҳақини ўртача 30 сўм ва мукофот миқдорини 10 фоиз ошириш мўлжалланмоқда.

Бундан ташқари алоқа ходимлари радиодан фойдаланганлик учун обуна ҳақини тўлашдан озод қилинадилар, фахрийлар эса бепул фойдаланиладиган телефонлар олишади. Шунингдек ошхоналарда ва идорага қарашли болалар боғчаларида овқатланиш ҳақи компенсация қилинади.

ТИББИЁТ ЭҲТИЁЖЛАРИ УЧУН «ТОЙОТА»ЛАР

Андижондаги «Хлопкопром» вилоят бирлашмасининг жамоаси ўз даромади ҳисобидан сотиб олган бир марта фойдаланиладиган шприцларнинг 200 миллион туркумини шифокорларга берди. Энди Бўз районидаги барча тиббиёт муассасалари шундай шприцлар билан таъминланди.

— Бирлашма одамлар соғлиғини муҳофаза қилишдаги етилган муаммоларни ҳал этишда кўрсатаётган ёрдам бебиқиёсдир, — деди вилоят соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири Б. Ниёзматов. — Ўтган йили бирлашма бизга валюта ҳисобидан бир ярим миллион сўм ўтказган эди. Бу пулларга кўпгина даволаш муассасалари учун табобат ускуналари харид қилинди. Соғлиқни сақлаш бўлимига совға қилинган «Тойота» маркали бешта машина ҳам «Хлопкопром»нинг катта туҳфаси бўлди. Энди бу машиналарга кўчма гематология хизмати ва «Тез ёрдам» жойлашди.

ЖАҲОН ДАРАЖАСИГА ТЕНГЛАШИШНИ МЎЛЖАЛЛАБ

Тошкент тўқимачилик комбинатининг пардозлаш фабрикаси биносида машина-ускуналарни ишга тушириш, созлаш ишларини бажариш муддатлари белгилаб олинди. Янги цехлар ноябрь ойидаёқ маҳсулот бера бошлаши керак.

Тошкентлик тўқимачилар жаҳонда тан олинган андоза — эни икки метрли газламалар ишлаб чиқаришни ўзлаштириб, ишлаб чиқаришнинг сифат жиҳатдан янги даражасига кўтарилдилар, бу асосий қувватларни ниҳоятда тез реконструкция қилишни талаб этди. Ҳозирнинг ўзидаёқ комбинатга Германиядаги «Бобкок» фирмаси ишлаб чиқарган пардозлаш машиналари келтирилди. Пардозлаш цехларининг реконструкция қилиниши ҳозиргача мисли кўрилмаган даражага кўтарилиш — йилига 25 миллион метр камёб газлама чиқариш имконини беради.

ИЖТИМОИЙ РИВОЖЛАНИШ РЕЖАСИ АСОСИДА

Нарпай районининг узоқ Вористон қишлоғида маиший хизмат кўрсатиш корхонаси очилди.

Энди қишлоқ аҳли шу ернинг ўзида рўзғор техникасини ремонт қилдириши мумкин. Мазкур корхона таркибига якка тартибда кийим тикиш устахонаси, кир ювиш цехи, сартарошхона киради. Шу ернинг ўзида хўжалик моллари дўкони ҳам жойлашди. Унда ҳозирги пайтда молларнинг турлари ниҳоятда камайиб кетганлигига қарамай, хонадон учун зарур бўлган барча ашёларни харид қилиш мумкин.

Ушбу корхона район ижтимоий-иқтисодий ривожланиш режасига мувофиқ қурилди.

(ЎзТАГ).

Шаҳар транспорти муаммолари

ИҚТИСОД ВА МУШКУЛОТ

ТОШКЕНТ шаҳрининг автобус бекатларида одамларнинг тўпланиб туриши ондасонда учрайдиган ҳол эмас. Айниқса, бундай ҳолни йўловчилар кўпаядиган кечки пайтда учратиш мумкин. Барча раҳбарлик босқичларгача, рўзнома муҳарририятигача шикоятлар оқиб келмоқда. Йўловчилар шаҳар транспортининг ёмон ишлашидан, жадвалларнинг тез-тез бузилишидан, автобус ҳаракатининг вақт оралиғига риоя қилмаслигидан ва айрим ҳайдовчиларнинг интизомсизлигидан тез-тез нолиб туриши ҳам ҳеч кимга сир эмас.

Рақамларга мурожаат қиладиган бўлсак, ўтган беш йиллик мобайнида Ўзбекистон пойтахтининг аҳолиси юз минг нафар кишига кўпайди. Шаҳарнинг автобус саройлари ҳам кўпайди. Бироқ бу билан автобусларда ўринлар бўшаб қолмади. Янги йўналишлар очилди. Бу йўналишлар «Сергели — 7, 8», «Ал-Хоразмий», «Ўрикзор», «Қўйлиқ — 6 ва 7» каби кейинги йилларда бунёд этилган турар жой даҳаларини ўз ичига қамраб олди. Мана шу йўналишларга қани энди қўшимча автобуслар бўлса! Хўш, уларни қаердан оламиз?

Аҳволни ойдинлаштирмоқ учун яна рақамларга мурожаат этиб кўрайлик. 1989 йилда режалаштирилган 349 та автобус ўрнига 212 та автобусни зўрға ундириб олишга муваффақ бўлинди. Бу вақтга келиб мавжуд машиналарнинг бир қисми барча нормалардан чиқиб ва фойдаланиш муддатини ўтаб бўлган эди. 1990 йилда автобусларнинг умумий миқдоридан деярли 39 фоизи 300 минг чақиримдан ортиқ масофани босиб қўйган ёки 5—6 йилдан ортиқ ишлатилган эди.

Эҳтиёт қисмлар борган сари камёб бўлиб кетмоқда. Уларнинг етишмаслиги туфайли машиналар ўз вақтида етказиб берилмай, таъмирлаш муддати чўзилиб кетмоқда. Буни амалда нимага айланишини тасаввур қилиш қийин эмас.

1990 йил 24 декабрда «Оқшом» рўзномаси «19- ва бошқалар» сарлавҳаси остида бир мақола босиб чиқарди. Бу мақолада 19-йўналишда автобусларнинг бир маромда ишламаслик сабаблари холисона очиб ташланган эди. Ҳар куни рўй бериб турадиган турли вазиятлар 2510-автокорхона раҳбарларини бир-иккита автобусни йўлдан олиб ташлаб бошқа йўналишларга ўтказиб юборишга мажбур қилар, бир қанча машиналар техник жиҳатдан бузуқлиги туфайли қатновга чиқмай қолар эди. Яна бир қанчаси смена мобайнида синиб қолганлиги ёки ёнилғи йўқлиги туфайли ишини тўхтатиб қўяр эди. Шунга ўхшаш, йўналишда жадвалга улгура олмай, бекатларда йиғилиб қолган барча йўловчиларни автобус салонига сиғдира олмай қолганлари ҳам кўп бўлган.

Тошкентдаги кўпгина бошқа автобус йўналишларидаги аҳвол ҳам бундан яхши эмас. Автотранспортчилар янги йўналишлар очиб, жадвалга киритилган қатновлар миқдорини камайтириб, ҳеч бир муболағасиз айтганда «кемтик жойлар»ни ямаб-ясқаб, бутунлаб уддабуронлик қилишга мажбур бўлмоқдалар.

Шаҳар автотранспортининг бир маромда ишлашига вақти-вақти билан автобуслар талайгина қисмининг турли ташкилий ишларга алаҳситиш ҳам салбий таъсир кўрсатмоқда. Масалан, фақат 1990 йил якуни бўйича биргина охирги уч ойликнинг ўзида 5340 та автобус йўналишидан олиб ташланди. Уларнинг ишлаб бериши 64080 машина-соатни ташкил этди. Шаҳарда бу из қолдирмай ўтиб кетиши мумкинми? Йўқ, албатта.

Бу мушкул аҳволдан чиқиб кетишнинг биргина йўли шаҳардаги автокорхоналарнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашдан иборатдир. Шаҳардаги йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш учун автосаройни кам деганда 500 та автобуслар ва 100 та кичик автобуслар билан тўлдирмоқ лозим, бундан ташқари муомаладаги ҳаракат таркибнинг анчагина қисмини янгиламоқ зарур.

Умумий фойдаланишдаги енгил автотранспортлар бу мушкул аҳволни анча ўзгартириши, йўловчилар ташиш ҳажмини ошириши мумкин эди. Афсуски, бизнинг ҳамма такси саройларимизда ҳам ишлар дуруст деб бўлмайди. Ўтган беш йиллик мобайнида такси машиналар воситасида йўловчилар ташиш ҳажми ўсиш у ёқда турсин, ҳатто ундан олдинги беш йилликка нисбатан 5,5 фоиз пасайиб кетди. Сабаби худди автобус саройларига ўхшаш, яъни техникани, эҳтиёт қисмларни етказиб беришнинг қисқариб кетганлигидир. 1985 йилда шаҳарга режалаштирилган 750 та енгил автомашина ўрнига атиги 363 та машина етказиб берилди. 1987 йилда қарийб 300 та автомобиллар етказиб берилмади.

Бирлашмамиз, республика тармоғи каби, умуман эҳтиёт қисмлар, авторезиналар, ёнилғиларга нисбатан бўлган кескин етишмовчиликни бошидан кечирмоқда. Натижа эса ачинарлидир: шаҳар бўйлаб қатнаб турган деярли ҳар икки такси енгил машинасидан бирини ҳисобдан чиқариш лозим бўлиб турибди.

Ишимиздаги яна муҳим муаммолардан бири — ҳайдовчи кадрлар тайёрлаш масаласидир. Ҳозирги кунда шаҳардаги умум фойдаланишга оид автокорхоналарга етти юздан ортиқ ҳайдовчи етишмайди. Уларни тайёрлаш учун энг камида уч юз-тўрт юз минг сўм миқдорида пул керак. Автотранспорт меҳнатчиларига тегишли ижтимоий-маиший шароит яратиб бериш қўшимча харажатларни талаб этади. Шаҳарга оид йўналишларда амалда дам олиш хонаси ҳам, ошхона ҳам, ҳожатхона ҳам йўқ. Шофёрларнинг меҳнати оғир бўлишига қарамай, нисбатан иш ҳақини кам оладилар. Улар турар жой билан ёмон таъминланадилар.

Бирлашмамиз раҳбарияти бундай кескин ҳолатдан чиқиб кетиш учун фаол равишда чора-тадбирлар кўрмоқда. Афсуски, ҳаммасини ўз кучимиз билан ҳал қилишнинг имкони бўлавермайди. Чунончи, ҳаракат таркиби, эҳтиёт қисмлар, ёқилғи-мойлаш материалларининг ва ҳоказоларнинг нархи ўсиб кетган. Шаҳар автотранспортида йўловчилар ташиш тарифининг пастлиги ҳам автотранспортдан фойдаланишга зиён келтирмоқда. Уни маблағ билан таъминлаш манбаи эса ҳозирча аниқланмаган.

Ҳозир гапирилаётган гаплар фақат Тошкент автотранспортчиларига тегишли муаммолар устида кетаётганда уни ҳал қилиш бирмунча осонроқ бўлган бўлар эди. Ваҳоланки, бу «касаллик» кўпгина шаҳар ва ҳудудларни қамраб олган. Бутун мамлакат бўйлаб ҳаракат таркибининг ҳозирги аҳволи мутахассисларни жиддий ташвишга солмоқда. Умум фойдаланишдаги автохўжаликларда автобус саройларининг 31,5 фоизи ва енгил такси саройларининг 50 фоиздан ортиқроғи ўзининг амортизация муддатини ўтаб бўлган ва уларни ҳисобдан чиқармоқ лозим. Бундай ташвишли аҳволга тушиб қолишга мамлакат машинасозлик саноатининг ўзида ишлаб чиқариладиган техниканинг мунтазам равишда етказиб берилмаслиги ва хорижий мамлакатлардан етказиб бериладиган автобусларнинг кескин равишда камайиб кетганлиги сабабчидир.

Яқин келажакда тармоқни техника билан таъминлашнинг яхшиланиши ҳозирча олдиндан кўринмайди, чунки автохўжаликларга автобус ва таксиларни етказиб бериш нормаси асоссиз равишда камайтириб юборилган. Ишга тор маҳкамачилик нуқтаи назаридан қарашнинг кетидан қувиб, автобус ишлаб чиқарувчи заводлар режалаштирувчи органларнинг топшириқларини бажараётганлари йўқ, анъанавий ишлаб чиқариш алоқаларини узиб ташламоқдалар. 1991 йилда автобусларни етказиб бериш ўтган йилдагига нисбатан 30 фоиз, енгил таксилар эса 15 фоизга қисқартирилган. Дарвоқе, 1990 йилда уларни етказиб бериш 1987 йилга нисбатан икки баравар кам бўлганлигини қайд қилиб ўтмоғимиз лозим.

Шундай қилиб, идоралараро ўзига хос мушкул аҳвол вужудга келди. Кўнгилсиз бу мушкул аҳволдан чиқиб кетиш йўллари қидирилмоқда. Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти вазири Л. А. Ахметовнинг мамлакат миқёсида автобусдан фойдаланувчиларнинг уюшмасини ташкил этиш, бу уюшмага техник ишлаб чиқарувчилар ва уни ишлатувчилар аъзо бўлиб кириши лозимлиги тўғрисидаги таклифи ушбу мушкул аҳволдан чиқиб кетишга умид бахш этади, деб қабул қилинмоқда. Жумҳуриятлар ҳам ҳаракат состави учун айрим маҳсулотларни ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш тўғрисида ўзаро келишиб олишлари мумкин бўлур эди. Яъни, «узилиб кетадиган» хўжалик алоқалари ўрнига янгича алоқалар бўлмоғи лозим.

Уюшмани барпо этиш ғоясини ва турли жумҳуриятларнинг автомобилчилари ўртасида шартномалар тузишни Бутуниттифоқ кенгаши қатнашчилари ҳам маъқулладилар. Қани энди мана шу ғоя амалга оширилиб, ҳаётга тадбиқ этилса!

Равшан ФАЙЗУЛЛАЕВ.

Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш автотранспорт ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошлиғи, Ўзбекистон ССР халқ депутати.

АДАБИЁТ ва САНЪАТ

Маданият вазири билан суҳбат

БУТУН МАМЛАКАТ НИШОНЛАЙДИ

⊙ Маълумки, шу йил сентябрь ойида улуғ бобокалонимиз, буюк шоир, мутафаккир Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги кенг нишонланади. Ушбу санани муносиб нишонлашга ҳозир бутун республикамизда қизғин тайёргарлик кетяпти. Шу муносабат билан мухбиримиз Ўзбекистон ССР маданият вазири Н. Ё. ҒОЙИБОВГА бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Наим Ёвқочович, Алишер Навоийнинг 550 йиллик таваллуди муносабати билан яратилажак Алишер Навоий номидаги «Миллий боғ» ҳақида гапириб берсангиз.

— Бу ният амалга ошадиган вақт яқин, бир тўхтамга келинган. Бу миллий боғ В. И. Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройи орқасидаги фавворалардан тортиб, Комсомол кўлигача бўлган жойни эгаллайди. Юқорида айтганимдек, у ўзига хос миллий услубда барпо этилади. Илгари Комсомол кўлининг тепалик қисмида эски театр, ошхона ва чойхоналар бўлар эди. Улар ҳозир йўқ, бузилиб кетган. Ўша ерда шу йил сентябрь ойида ўтказиладиган Алишер Навоийнинг 550 йиллик тўйи нишонланиши муносабати билан ҳайкал ўрнатилади. Ундан ташқари, Навоий асарлари (масалан, «Хамса»си, «Фарҳод ва Ширин», «Лайли ва Мажнун» достонлари каби) асосида рамзий ёдгорликлар, бадиий образлар мажмуаси акс этган боғлар, шунингдек, «Шеърият гулшани» ташкил этиш ҳам кўзда тутилган. Бу ишларни амалга оширишда ҳайкалтарошлик, ганч-ўймакорлик, нақшинкорлик санъатларидан кенг фойдаланилади.

Ўрни келганда яна бир нарсани айтиб ўтмоқчиман, нафақат Алишер Навоий, бошқа классик шоир ва мутафаккирлар ҳайкаллари, уларга атаб хиёбонлар барпо этилади.

— Бу ишлар халқимиз учун катта совға бўлади, албатта. Ҳамма уни сабрсизлик билан кутяпти. Боғни фойдаланишга топшириш қачонга мўлжалланган?

— Ҳозир қурилиш ишлари бошлаб юборилди. Қилинадиган ишлар анча мураккаб, шунинг учун бир қанча босқичларга бўлинган. Биринчи босқичда сентябрда нишонланадиган Навоий маъракасигача ҳайкал ўрнатилиши керак. Кейин қолган ишлар аста-секин амалга оширилаверади. Боғни барпо этиш ишлари бир неча йилгача давом этади.

1991 йил— Ўзбекистонда Алишер Навоий йили

— Уларни амалга оширишда қайси ташкилотлар бевосита иштирок этяпти?

— Тошкент шаҳар Кенгаши ижроия комитетининг буюртмаси асосида хиёбон-боғ, ҳайкаллар лойиҳасини ишлаб чиқиш, қурилиш ишларини Маданият вазирлигига қарашли қурилиш ташкилотлари олиб боришяпти.

— Шу йилнинг 22—26 сентябрь кунлари Москвада улуғ бобомиз Мир Алишер Навоийнинг 550 йиллик тўйи ўтказилар экан. У ерда қандай тадбирлар ўтказиш режалаштирилган? Қайси ижодий жамоалар иштирок этади?

— СССР ва Ўзбекистон ССР Маданият вазирликлари биргаликда Навоий маъракасини ўтказиш юзасидан қарор қабул қилдик. Москванинг Волгоград ва Дзержинский районлари, маданият масканларида, кутубхона ва клубларида концертлар қўйиш, икки йирик корхона — Лихачёв номидаги автомобиль заводи жамоаси ҳамда 1-шарикли подшипник заводи ишчи-хизматчилари билан учрашув ўтказилади ва уларга концерт қўйиб берилади.

Шунингдек, Москвадаги ижодий уюшмалар, маданият муассасалари ходимлари билан 22—24 сентябрь кунлари бизнинг ижодий уюшмалар, санъаткорлар ўртасида учрашув уюштириш кўзда тутилган. 25 сентябрда СССР Большой театрида Ўзбекистон санъат усталари иштирокида якунловчи концерт берилади. Унда ижодий жамоалардан М. Турғунбоева номидаги «Баҳор» халқ рақс, «Шодлик», «Лазги» дасталари иштирок этишади. Хуллас, қиладиган ишларимиз ҳали жуда кўп.

— Республикамиз маданият муассасаларида Алишер Навоий маъракасига бағишланган қандай тадбирлар амалга оширилади?

— Ҳаммамизга маълум, кўпгина мактаблар, маҳалла клублари, маданият масканларида Навоий кечалари бўлиб ўтди. Ҳозир ҳам давом этяпти. Алишер Навоий номли адабиёт музейи қошида шу йил февраль ойида Навоий ҳайкали ўрнатилди. Ундан ташқари, 16—25 январь кунлари таниқли санъаткорлар концертлар беришди. Бу тадбирлар йил бўйи давом этади. Тўйни ўтказиш бўйича махсус дастур ишлаб чиқилган. Ушбу дастур бўйича ҳар бир ижодий жамоа, санъаткор ўз ҳиссасини қўшади.

— Шаҳримизнинг қатор театрларида бобокалонимизнинг достонлари асосида саҳна асарлари қўйилди, бу борада келажакда яна қандай режалар белгиланган?

— Ҳақиқатан ҳам қатор театрларда Навоий асарлари саҳна юзини кўрди. Атоқли бастакор Мутал Бурхоновнинг «Навоий» операси яратилди ва у Навоий театрида муваффақият билан намойиш этилди.

Ҳамза номидаги театрда Ҳайдар Муҳаммад сценарийси асосида «Сабъаи сайёр» асари қўйилмоқда. Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбекистон давлат драма театрида таниқли санъаткор, Ҳамза мукофоти совриндори, театрнинг бош режиссёри Баҳодир Йўлдошев саҳналаштирган «Садди Искандарий» достони асосида ёш драматург Шуҳрат Ризаевнинг «Искандар» фожиаси (поэма) томошабинларга манзур бўлмоқда.

Умуман, Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигини нишонлаш байрам тадбирларини Москва, Самарқанд ва Тошкентда ўтказиш режалари ишлаб чиқилган.

Суҳбатни Нодира АБДИРИМОВА ёзиб олди.

Назм дафтаридан

ҲАММАДА ҲАМ БЎЛСИН ЯХШИ КАЙФИЯТ

⊙ Шоир Муроджон Раҳмон шеърияти сиз, азиз оқшомхонларга жумҳуриятимиз рўзнома ва ойномалари орқали яхши таниш. Ўзбекистон «ойнаи жаҳони»да ва радиосида эса унинг қўшиқлари тез-тез янграб туради. Ҳозиргача шоирнинг 150 дан зиёд шеъри қўшиқ қилинган бўлиб, машҳур хонандалар томонидан ижро этиляпти. Қуйида унинг янги шеърларидан намуналар ўқийсиз.

ҒЎДАГИНГГА РАҲМИНГ КЕЛСИН...

Шошма, «гўзал», ортингга
қайт,
Қийнар сени қандайин дард!
Нечун шундай нурафшон
пайт —
Кўзинг ёшлаб кетмоқдасан!

Ё беҳуда ўйнаб-кулдинг,
Ёки билмай хато қилдинг!
Энди кимдан жудо бўлдинг,
Бошинг ушлаб кетмоқдасан!

Ё алҳазар, гўдак йиғлар,
Йиғиси бағримни тиғлар!
Барча одам фарзанд тилар,
Сен-чи, ташлаб кетмоқдасан!

Қандай рўёга ишондинг,
Наҳот икки ўтда ёндинг!..
Наҳот дилпарчангдан
тондинг,
Ёқанг ушлаб кетмоқдасан!!

Йиғламоқда норасида,
Қулоқ тутгил оласига!
Ким боқмас ўз боласига!!
Қолди қақшаб, кетмоқдасан.

Буткул айрилмоғин сезиб,
Талпинса қўлларин чўзиб,
Мурғакни қалбингдан узиб,
Қандай ташлаб кетмоқдасан!

Гўдак ҳидига тўймадинг...
Ё бу ширинни суймадинг!
Сўнгги бор ўпиб қўймадинг...
Ўзинг ташна, кетмоқдасан.

Катта бўлиб ахир бир кун —
Ҳаётинг этмасми гулгун!!
Шодликларга етмай, нечун—
Ғамни бошлаб кетмоқдасан!

Қўлга олсанг-чи жажжини,
Бағрингга боссанг-чи уни!
Йўлатма зарра қайғуни,
Не оташда кетмоқдасан!..

Раво кўрмадинг аллангни,
Яширдинг сут-шалолангни...
Ташлаб ойдек ўз болангни,
Дилни ғашлаб кетмоқдасан...

Тўхта, «гўзал», шошма эсло,
Нечун ахир такрор хато!!
Дилбандингдан бўлма жудо,
Жонни ташлаб, кетмоқдасан...

Гўдагингга раҳминг келсин,
Юрагингга меҳринг келсин.
Юришмаган бахтинг кулсин,
Муродингни ташлаб кетма!

ФАРЗАНД

Оламга завқ олиб келаркан
фарзанд...
Турмушни чароғон қиларкан
фарзанд!
Юракларга туғён соларкан
фарзанд,
Оҳ, мунчалар ширин
бўларкан фарзанд!
Тинчлигу, қувноқлик тиларкан
фарзанд...

Севгининг рамзи—гул, лола
яхшидир,
Қиз-у, ўғил бўлсин — бола
яхшидир.
Ҳар бир оилада бори
яхшидир,
Кўнгиллар риштасин уларкан
фарзанд!
Оҳ, бунчалар ширин
бўларкан фарзанд!

Фарзанд билан ахир, қалб
уйи обод,
Улар билан тотли, лаззатли
ҳаёт!
Болалар кулгуси айлар
дилни шод,
Дунёни чароғон айларкан
фарзанд!
Оҳ, бунчалар ширин
бўларкан фарзанд!

Муҳаббат, садоқат мудом
бор бўлсин,
Фарзанд билан қалблар
қувончга тўлсин!
Ҳар ким ўз дилбандин
бахтиёр қилсин,
Муродга интилиб, куларкан
фарзанд.
Оҳ, бунчалар ширин
бўларкан фарзанд!

ШИРИН ОРЗУЛАР

Ошно бўлсин тонгдан ғўзал
туйғулар,
Мавж урсин дилларда ширин
орзулар,
Дўстлар билан олам ғамдин
бегона,
Янграсин шўх, дилбар куй-у,
тарона...
Йўлдош бўлсин сизга энг
яхши ният,
Ҳаммада ҳам бўлсин яхши
кайфият.
Яхши кайфиятдан ҳар ютуқ,
зафар,
У билан завқу, шавқ, бисёр
хушхабар!
Юздаги табассум — кўрку,
латофат

Шундандир омад ҳам, бахту
саодат!
Йўлдош бўлсин сизга энг
яхши ният,
Ҳаммада ҳам бўлсин яхши
кайфият.
У борки, эл яшнар,
гулгундир ҳаёт,
У билан туғилар янги
кашфиёт!
У борки, Мурод бор, чўл
ҳам чамансор,
У — қувонч, қишда ҳам
яратар баҳор!
Йўлдош бўлсин сизга энг
яхши ният,
Ҳаммада ҳам бўлсин яхши
кайфият.

Муроджон РАҲМОН.

Ёш рақкосалар...

Равил Альбеков сурат-лавҳаси.

Ёдномалар

«ОНАЖОН, САБР ҚИЛ!..»

Кунларнинг бирида йўлда М. Уйғур номли театр санъати илмгоҳи вокал кафедраси доценти Сайдазим Муродхонов билан учрашиб қолдим. Суҳбат давомида у тоғаси Ниёз Акромов ҳақида сўз очди:

— У киши Тошкентда Низомий номли педагогика илмгоҳида ўқир эдилар, шеърлар машқ қилардилар. 1941 йилда ўқишни битириб Паркентдаги мактаблардан бирида ўзбек тили ва адабиётидан дарс бера бошладилар. Кутилмаганда бошланган уруш вайроналиклар келтириб давом этаверди. Кўплар қатори тоғам ҳам жангга отландилар. 1943 йилда Днепр дарёсини кечиб ўтишда яраланиб, Житомирда госпиталда даволанаётганларини ўз хатларида маълум қилган эдилар. Ўшандан кейин дом-дараксиз кетдилар. У кишидан ёдгорлик бўлиб шеър тўла бир дафтар қолган.

— Олиб келинг, бир ўқиб кўрайлик, — илтимос қилдим мен.

— Яхши.

Дафтардаги лотин алифбосида ёзилган шеърларни жангчи-журналист Раҳматилла Исҳоқов билан бирга ўқиб чиқдик.

Ўтганларни ёдга олиш ва уларнинг ҳурматини ўрнига қўйиш биз тириклар учун ҳам фарз, ҳам қарз. Ҳурматли муштарийлар, қуйида сиз Ниёз Акромовнинг шеърларидан ўқийсиз.

Усмон ЮСУПОВ.

Сизни бир кўргим келур

Бунда мен сиздан узоқда, сизни бир кўргим келур,
Қаршингизда бир дақиқа шод ўлтиргим келур.
Айрилиқ ҳамда мусофирликнинг вазмин тошлари —
Дилни эзганда, кўзимдан қонли ёш юм-юм келур.
Меҳрингиз дунё экан, мен қадрига етмаб эдим,
Қуш бўлиб, сизга томон беихтиёр учгим келур.
Мен эшикдан аста кирсам, сиз менга ташлансангиз,
Қаршингизда, меҳрибоним, жилмайиб тургим келур.
Сизни юмшоқ қўйнингизда эркалансам қўзидай,
Дўстларим-ла қаршингизда шод ўлтиргим келур.

29 май, 1942 йил.

Дўстимга

Мен бунда узоқда сиздан,
Аҳмадбек,
Сиз каби суҳбатдош улфат
топмадим.
Теграмни ўраган ҳақорат,
дўқ кек,
Мен буни қизил сўз билан
ёпмадим.

1 июнь, 1942 йил.

Таъсирчан лавҳалар

ЎЗБЕК нодир адабиётининг йирик вакили, ажойиб саркарда ва мутафаккир Бобурнинг ҳаёт йўли, ижодий фаолияти ўзбек маданияти тарихини ўрганиш билан бевосита боғлиқдир. Ана шу бебаҳо меросдан болаларни ҳам озми-кўпми баҳраманд қилиш айни муддаодир.

Шу эзгу мақсад йўлида ўзбек қўғирчоқ фильми усталари ибратли ишга қўл урдилар. «Ўзбекфильм» киностудияси ҳузурида жўшқин фаолият кўрсатаётган мультфильмлар бирлашмаси кўп серияли экран асарини яратишни режалаштириб қўйди.

Мазкур мультфильмлар гулдастаси 20 сериядан иборат бўлиб, уларда улуғ Бобурнинг ибратли ҳаёт йўли ҳамда серқирра адабий фаолияти болалар руҳига хос тушувчи, билим доирасига мос келувчи қизиқарли, таъсирчан тасвирий лавҳалар орқали кўрсатиб берилади.

«Ўзбекистон тарихи» деб аталган бу мультфильмлар тўплами ўлкамиз маданияти ва адабиёти тараққиётини ўрганувчи ўқув фильми сифатида ҳам катта аҳамиятга эга бўлади.

Акбар АЛИЕВ.

АЛИШЕР НАВОИЙ ИЖОДИ АМЕРИКАДА

Шеърият мулкининг султони Мир Алишер Навоий таваллуди йили биргина Иттифоқимиздагина эмас, балки кўпгина чет мамлакатларда, жумладан Америкада ҳам кенг нишонланмоқда.

Тошкент билан биродарлашган Сиэтл шаҳри Америка Қўшма Штатлари пойтахтига яқин жойлашмаган бўлса-да бу ерда Вашингтон университетининг шарқ тиллари ва маданиятини ўрганувчи факультети бу ерда фаол иш олиб бормоқда. Факультетда ўзбек тили ва адабиётини ўрганувчи бўлимга профессор Илзе Сиртаутас раҳбарлик қилади.

Факультетнинг профессор ва аспирантларидан бир неча киши сўнгги йилларда Ўзбекистонга келиб кетишди. Улар В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети билан яқиндан алоқа боғладилар. Бунинг самараси ўлароқ, Ўзбекистон маданий ҳаётида юз берган катта воқеалар, жумладан, бу йил Алишер Навоийнинг 550 йиллик юбилейига қурилаётган тайёргарлик Америка Қўшма Штатларидаги ўзбек адабиёти мухлисларига ҳам маълумдир.

Вашингтон университетидан ТошДУ профессори Неъмат Акмаловга юборилган хабарномалардан маълум бўлишича, шу йилнинг апрель ойида Вашингтон университетининг шарқ тиллари ва маданияти факультетида Алишер Навоий ижодини ўрганиш бўйича қатор тадбирлар ўтказилган.

Шуниси эътиборга сазоворки, бу тадбирларни амалга оширишда ўзбек тилини ўрганган мутахассислар бош бўлишган. Ўзбек тилини эндигина ўрганаётган студентлар учун улар инглиз тилига таржима қилиб берилган. Мазкур тадбирнинг бир қисми апрель ойида бўлиб ўтган, иккинчи қисмини эса май ойининг охиригача ўтказиш мўлжалланмоқда. 5 апрель куни «Алишер Навоий юбилейининг Тошкентда нишонланиши» деб номланган видеофильм намойиш этилди. Шунингдек, 12 апрель куни шарқ тиллари ва маданияти факультети декани, профессор Илзе Сиртаутас «Алишер Навоий ва унинг даври. Навоийни ўрганишга кириш» мавзуида маъруза қилди.

26 апрелда Осиё тиллари ва адабиёти факультети аспиранти — Урумчидан АҚШга борган Аблаҳат Ибро Им, хитойлик Н. Акмаллар «Алишер Навоий ва уйғур адабиёти ҳамда ҳаёти» мавзуида суҳбат ўтказишди. 3 май куни эса «Алишер Навоийнинг ёшликдаги сабоқлари» хусусида Яқин Шарқ тиллари ва маданияти факультети аспиранти Шоун Лёзнинг суҳбати тингланди.

10 май куни Уйғун ва Иззат Султоннинг «Алишер Навоий» драмасига оид видеофильмдан лавҳалар намойиш этилди. Видеофильмда Ўзбекистон ССР халқ артисти Ойдин Норбоева қатнашган.

Яқин Шарқ тиллари ва маданияти факультети аспиранти Лорена Брэйнинг «Алишер Навоий ҳақидаги зарофат (ҳазил) ва ҳикоятлар» мавзуидаги суҳбати 17 майга мўлжалланган.

Май ойининг охирги кунида эса «Алишер Навоий ва ўзбек ҳамда чиғатой тилининг ривожланиши» тўғрисида Осиё тиллари ва адабиёти факультети аспиранти урумчилик Ҳамит Зокир, хитойлик Н. Акмал суҳбат ўтказадилар.

Алишер Навоий ҳаёти ва ижодий фаолиятини ўрганишга бағишланган барча тадбирларга ўзбек тили ва адабиётининг катта мухлиси, тарғиботчиси профессор Илзе Сиртаутас бошчилик қилмоқда.

Буюк ўзбек шоири Алишер Навоий ижодини хорижий элларда, хусусан АҚШда ўрганишга бағишланган юқоридаги тадбирлар Навоий ижодининг оламшумул аҳамиятга эга эканидан ҳамда Ўзбекистон билан АҚШ зиёлилари ўртасида ижодий ҳамкорлик ва маданий алоқалар ривожланиб бораётганидан далолат беради.

Пўлат НИШОНОВ, ЎзТАГ мухбири.

ҒИЖЖАК НОЛАСИ

«МУНОЖОТ» куйини ҳеч ғижжак ижросида эътибор билан тинглаганмисиз? Унинг симларидан таралаётган мунгли оҳанглар сизнинг ҳам хаёлларингизни узоқ-узоқларга олиб кетадими? Мириқиб, эзилиб тинглайсиз-у, куй тингач симлардан шундай сеҳрли овоз чиқара олган ғижжакчи маҳоратига тан берасиз. Ҳа, миллий куйларимиз бу мусиқа асбобида ўзига хос бир тароват билан таралади. Бунинг боиси эҳтимол унинг қадимийлигидадир, неча асрлардирки, ота-боболаримиз қўлида эшилавериб «пишгани»дандир.

Ривоят қилишларича буюк ҳаким, аллома, файласуф, олим Абу Али Ибн Сино ғижжак куйи билан руҳий ва шол касалликларни даволаган эканлар. Дарҳақиқат, ғижжак ижросида қайси куйни тингламанг, руҳингиз қандайдир енгил тортади, вужудингиз ажиб ҳис-туйғуларга тўлади, чарчоқларингиз ёзилади.

Ғижжак навоси ёш Шуҳратни мурғаклигидаёқ ўзига ром этди. Албатта, кишининг бирон ҳунар ёки касбга қизиқишига, меҳр қўйишига кимдир ёхуд нимадир сабаб бўлади. Эҳтимол Шуҳрат қалбига санъатга муҳаббат учқунини бобоси, машҳур бастакор Тўхтасин Жалилов солгандир. Атоқли санъаткор унга болалигида ғижжак совға қилганди. Бу совға кейинчалик унинг ҳаёт мазмуни, қувончи, сирдоши бўлиб қолди.

— Шу воқеа сабаб ғижжак чалишни берилиб ўргана бошладим, — дея болалик йилларини эслайди Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори, IX Жаҳон ёшлар фестивали совриндори, «Туркистон дурдонаси» рақс дастасининг таниқли ғижжакчиси Шуҳрат Йўлдошев. — 1959 йили Р. Глиэр номидаги болалар мусиқа мактабида ўқишимни давом эттирдим. У ерда устозим Обиджон ака Холмуҳамедовдан жуда кўп нарса ўргандим. У кишидан бир умр миннатдорман. Кейинчалик консерваторияда таҳсил олган йилларимда ҳам унинг ўгитлари менга катта ёрдам берди.

Ёш санъаткор аста-секин ўз иқтидори билан элга танила борди. 1971 йили Тошкентда ўтказилган

I Республика халқ чолғу ижрочилари танловида ғолиб чиқди ва совриндор бўлди. Орадан икки йил ўтгач Воронеж шаҳрида ўтказилган Бутуниттифоқ халқ чолғу ижрочилари танловида ҳам биринчи бўлди ва Берлинда ўтказиладиган IX Жаҳон ёшлар фестивалига йўлланма олди. Ҳа, тинмай изланиш, ижод уни етук санъаткорлар қаторига олиб чиқди. Номи тез-тез тилга олинадиган бўлди, йирик санъат анжуманларида фаол иштирок эта бошлади. Ниҳоят, 1976 йили эса унга республика Ленин комсомоли мукофоти берилди.

Эндиликда Ш. Йўлдошев ғижжакни ҳар куйга солиб «сайратадиган», қардош халқлар мусиқасини ўринлатиб чаладиган ижрочилардан ҳисобланади. Унинг созидан гоҳ «Тановар» таралса, гоҳ машҳур бастакор А. Хачатуряннинг «Қиличбозлик рақси», гоҳида эса атоқли итальян бастакори Н. Паганинининг «Қўнғироқ ёки концерт» асари бор жозибаси билан янграйди. У камон тортганда ғижжак карна-ю сурнай ҳам бўлади. Бир сўз билан айтганда санъаткор репертуари бой ва ранг-баранг.

— Қадим замонлардан бери ота-боболаримиз ғижжакни бутун чолғу асбобларининг шоҳи — султони дейишади, — дейди Шуҳрат ака. Шунинг учунми қўлимга соз олсам ўзим ижро этаётган асарнинг ичига кириб кетаман. Гўё бармоқларим ўз-ўзидан ҳаракатланаётгандек, ғижжакнинг сеҳрли нуқталарини топгандек ҳис этаман ўзимни.

Созанда ҳозир айни ижод қиладиган ёшда. У қайси хорижий давлатга ижодий сафарга бормасин, албатта бирон нима ўрганиб қайтади. Ўрганганда ҳам ўша халқ руҳини билиб, кейин чалишга ўтиради. Етук санъаткор даражасига кўтарилган бўлса ҳам устозларидан, машҳур артистлардан зарур маслаҳат, йўл-йўриқ олишни канда қилмайди. Ҳозир у И. Акбаровнинг «Шарқ рақси», Б. Алиевнинг «Диловар», «Хаёлимда» куйлари устида ишлаяпти. Шунингдек, мутафаккир шоир А. Навоийнинг 550 йиллик тўйига атаб «Муножот»нинг янги вариантларини яратяпти.

Хуллас, Шуҳрат аканинг ниятлари жуда кўп. Олдинда эса Ҳиндистон, Афғонистон, Германия, Испания ва Канада ижодий сафарлари турибди.

Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

54 СССР ЧЕМПИОНАТИ

«Пахтакор»нинг рақиблари

«Динамо» (Киев)

«ПАХТАКОР» футбол жамоамиз бугун олий лига турнирининг 11-тур беллашувида киевлик чарм тўп усталари билан куч синашади.

Командамизнинг навбатдаги рақибини Иттифоқ футболидаги энг кучли жамоа десак янглишмаймиз. Зеро, 1927 йилдан бошлаб фаолият кўрсатаётган ушбу жамоа Москванинг «Динамо» командаси билан бирга 1936 йилдан бери СССР биринчилигининг олий лигасида барча мавсумларда иштирок этган. «Динамо» (Киев) командаси 1936 йил баҳорги биринчиликда иккинчи ва 1937 йилги чемпионатда учинчи ўринларни эгаллаган бўлса-да, унинг учун энг муваффақиятли дамлар 60-йилларнинг бошларидан бошланди. 1961 йили жамоа илк бор иқтидорли устоз Вячеслав Соловьев (кейинчалик «Пахтакор»га ҳам мураббийлик қилган) етакчилигида мамлакат чемпионлигини қўлга киритди. Ушбу унутилмас мавсумда ғалабани О. Макаров, В. Шчегольков, Ю. Войнов, Й. Сабо, В. Турянчик, О. Базилевич, В. Серебрянников, В. Каневский, А. Биба ва В. Лобановский каби иқтидорли футболчилар таъминлагандилар. Жамоа ўзининг кейинги юксак чўққиларини совет футболидаги энг кучли мутахассислардан бири СССРда хизмат кўрсатган тренер Виктор Маслов раҳбарлигида забт этган. Киевлик спортчилар 1966-68 йилларда қаторасига уч марта Иттифоқ чемпиони бўлишган. Маслов асосий ўринни С. Круликовский, В. Соснихин, А. Бишовец, В. Мунтян, В. Хмельницкий каби ёшларга бериб жамоанинг ўйинини жонлантирган, унга кўп йиллик пойдевор яратган эди. Сўнг киевликлар 1971 йили А. Севидов бошчилигида, 1974, 75, 77, 80, 81, 85, 86 ва 90-йилларда эса Валерий Лобановский раҳнамолигида жами 8 маротаба СССР чемпиони бўлишган (устозлар ўртасида рекорд ҳисобланади), 5 марта СССР Кубоги ва 1975 ва 1986 йилларда Европа кубок эгаларининг кубогининг соҳиби бўлишган.

Бу йил СССР биринчиликларида 54-мавсумни ўтказаётган жамоа ҳозиргача жами 1460 ўйинда иштирок этган бўлиб, унинг 670 тасида ғалаба қозонган, 541 ўйинда дуранг натижа қайд этилган ва 339 беллашувда рақибларнинг қўли баланд келган. Тўплар нисбати: 2271—1540.

«Пахтакор» ва «Динамо» жамоалари илк бор 1961 йилги мавсумда беллашишган. Ўшанда кучлар тенг келиб пахтакорчилар 2:1; киевликлар эса 3:1 ҳисобида ғалаба қозонишганди. Шундан бери жамоалар ўзаро 38 ўйинда яшил майдонда куч синашишди. Таъкидлаб ўтиш жоиз, бунда меҳмонларимизнинг устунлиги яққол сезилиб турибди: 23 ғалаба, 9 дуранг ва 6 мағлубият билан киевликлар олдинда. Тўплар нисбати: 65:31. Бироқ 1975 йилги «Динамо» тарихидаги энг муваффақиятли мавсумда ҳамюртларимиз Киевда 1:0, Тошкентда эса 5:0 ҳисобида ғалаба қозонганликлари футбол ишқибозларининг сира ёдидан кўтарилмаса керак.

Бу йилги мавсумда рақибларимиз таркиби тубдан ўзгарди. Ҳозир унинг жуда кўп собиқ ўйинчилари хориж командаларида тўп сурмоқда. Жамоа сафларида бу йил хизмат кўрсатган спорт устаси П. Яковенко билан бир қаторда А. Жидков, И. Кутепов, А. Цвейба, С. Шматоваленко, Б. Деркач, С. Заец, О. Лужний, С. Ковалец каби ёш, умидли футболчилар қатнашмоқда. О. Саленко ва С. Юраннларни эса совет футболининг энг кучли ҳужумчилари сафига киритиш мумкин.

Дилшод ИСРОИЛОВ тайёрлаган.

Муҳаррир Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар

Сешанба
14 МАЙ

● ЎзТВ I

8.00 «Соғлом бўлай десангиз».
8.10 «Боболардан қолган бу наво». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
8.40 Такрорий фильмлар экрани. «Танҳо сузиш». Бадиий фильм («Мосфильм»).
10.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Тележарида».
10.40 «Келажакка умид». Телефильм.
11.10 Саид Аҳмад. «Куёв». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Фламандиялик бола», «Тўқнашув». Мультфильмлар.
18.30 Болалар учун концерт.
19.10 Халқаро ҳаёт.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Кирди кўклам кўнглима». Адабий-мусиқий кўрсатув.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Ижод саҳифалари». Носир Фозилов.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Спортлото».
22.25 Еш мақом ижрочилари I регионал танлови ғолибларининг концерти.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Елкан». Телефильм.
19.15 «Навоийхонлик» (рус тилида).
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Шаҳар муаммолари».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Чорраҳа».
22.00 «Хоразм афсонаси». Бадиий фильм. 2-серия.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 Долзарб репортаж.
8.50 Т. Вольская чалади (домра).
9.00 Болалар соати (француз тили дарси билан).
10.00 М. А. Булгаков таваллудининг 100 йиллигига. «Мастер ва Маргарита». Саратов академик драма театрининг фильм-спектакли.
11.30 ТСН.
11.45 «Мастер ва Маргарита» фильм-спектаклининг давоми.

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Олег ва Айна». Телевизион бадиий фильм (Рига киностудияси, 1973 й.).
16.05 «Қизиқувчилар олами».
16.20 К. Вебер. «Оберон» увертюраси.
16.30 «Чемпионлар билан бирgaликда».
17.00 «Истеъдодлар ва мухлислар».
18.00 ТСН.
18.15 Сиёсий мулоқотлар. «Вазият». Тожикистондаги сиёсий ҳаётнинг барқарорлиги ҳақида.
18.45 Ишчан чопар.
19.00 «Лизуков кўчасилик мушукча». Мультфильм.
19.10 МТ экранида биринчи марта. «Ёшлар учун эрмаклар». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия, 1987 й.).
20.30 «Время».
21.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
22.10 М. А. Булгаков таваллудининг 100 йиллигига. «Сўз». Адабий-бадиий программа.
23.40 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.
24.00 «Олимпия» спорт комплексида В. Пресняков концерти.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув кўрсатувлари

8.15 «Сўнгги боғ». Телевизион ҳужжатли фильм.
8.45, 9.35 Теварак атроф билан танишиш. 2-синф. Кўча ҳаракати қоидаларига ҳурмат сабоқлари.
9.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
9.55 «Адам Смит бойлиги дунёси».
10.30 Тарих. 7-синф. Уйғониш даври олимлари.
11.00 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.

* * *

13.45 «Инспектор Лосев». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия (А. Довженко номли киностудия, 1982 й.).
14.50 «Сизга ветеранлар...». «Солдат ёдномалари». Телевизион ҳужжатли фильм. 1-фильм — «Танкларни қирувчи». Улуғ Ватан уруши қатнашчиси М. П. Бадигин тақдири ҳақида.

* * *

18.45 Бадминтон. Европа чемпионати. Даниядан кўрсатилади.
19.30 Ҳужжатли фильм.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Оламнинг турфа овозлари». Кўҳна эртакчилик санъати ҳақида.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.**
22.15 — 23.45 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ.
23.45 Футбол. СССР чемпионати. МАСК — «Спартак» (Владикавказ).

Чоршанба
15 МАЙ

● ЎзТВ I

8.00 «Соғлом бўлай десангиз».
8.10 «Оляга аталган гуллар». Бадиий фильм (Одесса киностудияси).
9.40 «Баҳодир». Телефильм («Ўзбектелефильм»).
10.10 «Адолат ва жаҳолат». Ҳуқуқий-публицистик видеоканал.
11.15 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Ҳайвонот боғида». Мультфильм.
18.25 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
18.55 Футбол майдонларида.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Тижорат хабарлари.
20.00 «Мувозанат».
20.30 Москва. «Время».
21.15 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоий гулшани».
22.00 «Ахборот».
22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари».
22.40 «Санъат усталари». Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Ҳадя Юсупова.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «25 йилдан сўнг». Тошкент зилзиласи оқибатларининг тугатилиши ҳақида телеочерк.
19.30 Мусиқий дақиқалар.
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Муқаддима». Катталар учун мультфильм.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Театр учрашувлари».
22.05 «Тошкент— нон шаҳри». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 Ишчан чопар.
8.50 М. А. Булгаков таваллудининг 100 йиллигига. «Сўз». Адабий-бадиий программа.
10.20 «Истеъдодлар ва мухлислар».
11.20 «Ўзимиз айбдормиз». Мультфильм.
11.30 ТСН.
11.45 «Ёшлар учун эрмаклар». Бадиий фильм.
13.05 «Қарзни тўлаш пайти». Ҳужжатли фильм премьераси. Туркманистонда газ конларини ўзлаштириш муаммолари ҳақида («Туркманфильм»).
13.30 «Парадиз-коктейл» мусиқий дам олиш кўрсатуви.

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Кутилаётган чавандоз». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Арманфильм», 1985 й.).
17.00 «Қизиқувчилар олами».
17.15 «Булгаковча Рождество таъбири». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («ЛСДФ»).
17.45 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.45 «Капитализм инсоний қиёфада?». Телеочерк.
19.20 Қадимий романсларни И. Кобзон ижро этади.
19.35 «Викария уйидаги қотиллик». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (Буюк Британия, 1986 й.).
20.30 «Время».
21.15 «Викария уйидаги қотиллик». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
22.05 «Мусиқий қўрғон». Мусиқий кўрсатув (Австрия телевидениеси).
23.35 «Чао, Буйнов, чао!».
23.55 «Касаллик тарихи». Телевизион бадиий фильм («Лентелефильм», 1990 й.).

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув кўрсатувлари

8.15 «Россия — менинг ҳаётим». Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.35 Физика. 9-синф. Робототехника.
9.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35 Адабиёт. 7-синф. М. Сервантес. «Дон Кихот».
11.05 «Бурда моден» таклиф этади...».

* * *

13.45 «Инспектор Лосев». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.

* * *

18.20 — 19.45 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Гомо советикус». «Руслар жўнаб кетишди».
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.**
22.15 Ҳужжатли фильм.
22.30 «Бегона қўнғироқ». Телевизион бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия, 1985 й.).
23.35 «Ялта-91». Эстрада қўшиқлари ёш ижрочиларининг телевизион танлови. Саралаш тури.

Пайшанба
16 МАЙ

● ЎзТВ I

8.00 «Соғлом бўлай десангиз».
8.10 «Спорт. Спорт. Спорт». Кинопрограмма.
9.10 «Бунёдкор».
9.40 «Қора карвон». Бадиий фильм («Туркманфильм»).
11.00 «Ешлик» студияси кўрсатади. «Нишона».
11.40 Самарқанд вилояти «Бешқарсак» ансамблининг концерти.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Кумуш қўнғироқча». Мультфильм.
18.25 «Фан ва деҳқончилик».
18.55 «Алифбо сабоқлари». II босқич.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади.
20.00 Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти совриндори Маъмуржон Тўхтасинов куйлайди.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Дил номалари». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Чархпалак».
23.05 «Экран таништиради...».
00.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 ИИВ маълумотларига кўра...
8.45 «Қайинзор шоҳид». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия (Пекин телевизион санъати маркази, 1990 й.).
9.40 Э. Грач чалади (скрипка).
10.30 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
11.30 ТСН.
11.45 «Чўлдаги ўтовлар». Волгограддан кўрсатилади.
12.10 «Сизга ветеранлар...». Совет композиторларининг қўшиқларини Қизил Байроқли Болтиқ флотининг ансамбли ижро этади.
13.00 «Мудофаа доктринаси нуқтаи назаридан». Ҳужжатли фильм премьераси (СССР Мудофаа вазирлигининг киностудияси, 1991 й.).

* * *

14.30 ТСН.
14.45 Болалар учун фильм. «Веснухиннинг фантазиялари». 1 ва 2-сериялар (Одесса киностудияси, 1977 й.).
16.50 «Ҳайём рубоийлари». Фильм-балет («Тожикфильм», 1980 й.).
18.00 ТСН.
18.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
19.00 Шеърият лаҳзалари.
19.05 «Парнас сари бир босқич» халқаро телефестивали рекламаси.
19.30 «Қайинзор шоҳид». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия.
20.30 «Время».
21.15 ИИВ маълумотларига кўра...
21.30 Опера театри олами.
22.30 «Ўз-ўзингга мадад бер» кўрсатуви саҳифаларида.
23.15 «Пи» белгиси билан. Танаффус пайтида (00.15) — «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув кўрсатувлари

8.15 Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.35 Умумий биология. 11-синф. Янги ўсимликлар қандай яратилади?
9.05 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35 Биология. 8-синф. Сут эмизувчилар.
11.00 «Америкада ўн бир кун». 1-кўрсатув.

* * *

13.30 «Инспектор Лосев». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
14.35 «Куб». Қурилишдаги янги универсал система ҳақида илмий-оммабоп фильм.
14.55 Ритмик гимнастика.
15.25 Р. Тазейдинов чалади (балалайка). Қозондан кўрсатилади.
15.45 Америкача футбол. Жаҳон лигаси биринчилиги.

* * *

19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Ритмик гимнастика.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.**
22.15 — 24.00 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ.

Жума
17 МАЙ

● ЎзТВ I

8.00 «Соғлом бўлай десангиз».
8.10 «Азалий ва абадий чарх», «Қадрдон гўша». Телефильмлар.
8.40 «Хайр, кабутарлар». Бадиий фильм (Ялта киностудияси).
10.10 «Халқ куйларини қалбингда асра». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
10.40 Болалар учун театр. «Қовоқвой билан Чаноқвой». Йўлдош Охунбобоев номидаги жумҳурият Ёш томошабинлар театрининг спектакли.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Шумтака». Мультфильм.
18.20 Мактаб ўқувчилари учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим».
19.10 «Деҳқон юмушлари».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Анъаналар этади давом».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Маърифатнома».
22.00 «Ахборот».
22.20 Ўзбек классик куй ва қўшиқлари.
23.00 «Тиниб-тинчимас қариялар». Бадиий фильм («Мосфильм»).
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Олий милиция мактабининг оддий кунлари».
19.30 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Монреаль джаз-балети».
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Ҳомийлар». Телефильм.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Цирк. Цирк. Цирк».
22.00 «Бахтли одам». Бадиий фильм («Беларусьфильм»).

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Ҳайвон ўргатувчи С. Богуслаев». Свердловскдан кўрсатилади.
8.55 «Қайинзор шоҳид». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
9.50 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
10.35 Илья Калер чалади (скрипка).
10.45 «Ўз-ўзингга мадад бер» кўрсатуви саҳифаларида.
11.30 ТСН.
11.45 «Князь Удача Андреевич». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия, 1989 й.).

* * *

14.30 ТСН.
14.45 «Ниҳоятда зерикарли воқеа». Телевизион бадиий фильм («Озарбайжонфильм», 1988 й.).
15.50 «Қизиқувчилар олами».
16.05 «Сизга ветеранлар...». «Ғолиблар».
17.20 «Майдонда биринчи марта». Мультфильм.
17.30 «Мулоқот-анжуман».
18.00 ТСН.
18.15 «Баҳорги қўшиқлар». Мультфильм.
18.30 «Яқин Шарқда тинчлик қарор топадими?». Фаластин муаммосининг бартараф этилишига доир.
19.00 Мухлислар эътиборида: Дмитрий Маликов.
19.30 «Қайинзор шоҳид». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
20.30 «Время».
21.15 «ВИД» программаси. Кўрсатув тугагач (00.15) — «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув кўрсатувлари

8.15 Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.35 Тарих. 8-синф. Сўнгги солномачи Н. М. Карамзин.
9.05 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35 Жўғрофия. 6-синф. Н. Миклухо-Маклай тадқиқотлари.
11.05 «Америкада ўн бир кун». 2-кўрсатув.

* * *

18.30 «Майдон».
19.30 Ҳужжатли фильм.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Телефильм.
20.15 Спорт ҳамма учун.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 — 22.45 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ.
22.45 Жума кунлари детектив. «Ҳеч бир асоссиз». Бадиий фильм (Франция — Италия).
00.05 «Ялта-91». Эстрада қўшиқлари ёш ижрочиларининг телевизион танлови. Саралаш тури.

Шанба
18 МАЙ

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

*

9.00 «Эшикни очинг, биров келди». Бадиий фильм («Мосфильм»).
10.15 Спорт кўрсатувлари: 1. Полвонлик дарси. 2. Таэквондо (ВТФ).
11.15 «Оналар мактаби».
11.45 «Саҳна табассуми».
12.40 «Алифбо сабоқлари». I босқич (такрор.).
13.15 «Зарблар ва рақслар». Мусиқий кўрсатув.

Тижорат кўрсатуви

13.55 «Шеробод тонги». Усмон Юсупов номли совхознинг бир куни ҳақида.

* * *

18.00 «Туғилган кун». Мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Оқшом эртаклари.
20.00 Охунжон Мадалиев ва Қиличбек Тожиевлар концерти. В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саройидан ёзиб олинган.
20.30 Москва. «Время».
21.15 Охунжон Мадалиев ва Қиличбек Тожиевлар концерти (давоми).
22.00 «Ҳафтанома».
23.00 «Хотира». СССР халқ артисти Раззоқ Ҳамроев.
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Адабий-мусиқий кўрсатув.
9.55 «Пандномаи Саъдий». Телевизион спектакль.
11.10 «Набираларим учун цирк». Телефильм.
12.20 «Малина виноси». Бадиий фильм.

* * *

17.35 «Лабиринт». Мактаб ўқувчилари учун кўрсатув.
18.20 «Тўс-тўполон». Телевизион бадиий фильм.
19.00 «Новости».
19.20 «Мавзуна». Мусиқий кўрсатув. «Субҳи Ёвон» ансамбли ижро этади.
20.00 «Ахбор».
20.20 «Лакрица». Телефильм.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Чеҳраи ҳунар». М. Воҳидов номли ёшлар театрининг актёри Музаффар Хаёлов.
22.15 «Она ва бола».
22.35 «Малина виноси». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «Иссиққўл ҳарорати». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Бишкек, 1990 й.).
6.20 Мультфильмлар: «Мушукнинг уйи», «Бўғирсоқ, Бўғирсоқ».
7.00 Ритмик гимнастика.
7.30 ТСН.
7.45 Тонгги дам олиш кўрсатуви.
8.15 Дунё халқларининг ижоди.
8.45 «Ҳисоб очилади». Тадбиркорлик ва бизнес.
9.15 Н. Осипов номли Давлат академик рус халқ оркестри ижро этади.
10.15 «Бугунги Туркия».
11.00 «Тонг юлдузи».
12.00 «Ёнингдан кетишимга йўл қўйма». Халқаро музейлар кунига бағишланган ҳужжатли фильм.
12.20 «Янги номлар» халқаро программаси таништиради. Еш совет артистлари Италиянинг Азоло шаҳрида.
12.50 Режиссёр Г. Натансон фильмлари. «Ҳаммаси одамларга қолади» («Ленфильм», 1963 й.).
14.30 ТСН.
14.45 Сиёсий мулоқотлар. «Ким аслида ким». Телетомошабинларнинг саволларига Ленсовет раиси А. Собчак жавоб беради.
16.00 «Сен билан танҳо, биродар». О. Даль ижоди ҳақида.
17.30 «Халқаро панорама».
18.15 МТ экранида биринчи марта. «Моонзунд». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Ленфильм», 1987 й.).
20.30 «Время».
21.15 «5+».
23.05 Стокгольм Қирол операсининг яккахони Николай Гедда концерти.
23.55 ТСН.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.
7.45 «Здоровье» (сурдо таржимаси билан).
8.15 «Олти Иван, олти паҳлавон». Мультфильм.
8.30 Миллий баскетбол уюшмаси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати.
9.30 Н. Пантелеева куйлайди.

* * *

12.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали.
13.30 — 15.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ.
15.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали.
17.00 «Оила» телекўрсатуви.
17.55 Коллаж.
18.00 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. Корея жумҳурияти — СССР терма командалари. Корея жумҳуриятидан кўрсатилади.
18.45 Ҳужжатли фильмлар.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Отни ким эркалайди». Телевизион ҳужжатли фильм.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 Б. Сметана. «Чех қўшиғи». Хор ва оркестр ижроси учун. Чех филармониясининг симфоник оркестри, Прага филармоник хори ижро этади. Дирижёр — В. Нойман.
21.30 — 23.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ.
23.30 «Ялта-91». Эстрада қўшиқлари ёш ижрочиларининг телевизион танлови. Саралаш тури.
00.45 Футбол. СССР чемпионати. «Спартак» (Москва) — «Локомотив». 2-тайм.

Якшанба
19 МАЙ

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ БУТУНИТТИФОҚ ПИОНЕР ТАШКИЛОТИ ТУҒИЛГАН КУН

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар».
9.45 «Чипполино». Бадиий фильм («Мосфильм»).
11.05 Араб тили.
11.35 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Болалар».
12.45 Мактаб ўқувчилари учун. «Биргаликда куйлаймиз».
13.15 Инглиз тили. 2-машғулот.
13.45 «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ».

* * *

18.00 «Бувижоним ўргатинг». Мультфильм.
18.10 Болалар учун. «Кичкинтой» кўрсатуви.
18.55 Йўлдош Охунбобоев номли жумҳурият тиббиёт билим юрти — 70 ёшда.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Май табассуми». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Деҳқон ва замин».
23.00 «Май табассуми». Мусиқий кўрсатувнинг давоми.
01.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Сапеда». Мусиқий ахборот.
10.05 «Пешохангон». Мактаб ўқувчилари учун кўрсатув.
10.45 «Салом, баҳор!», «Оддий болалар, оддий қизлар». Фильм-концертлар.
12.45 «Ҳайём рубоийлари». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).

* * *

17.35 «Ҳайём рубоийлари». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).
18.50 «Фарҳанг ва ҳунар». Адабий-бадиий кўрсатув.
20.00 «Ҳафта».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Парасту». Концерт.
22.15 «Боз як барномаи жавони».
23.30 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

6.00 «Ижарачилар». Телевизион ҳужжатли фильм.
6.30 «Тонг юлдузи».
7.30 ТСН.
7.45 «С» формуласи». Спортчилар оиласи телетанлови.
8.15 «Спортлото» тиражи.
8.30 «Эрта саҳарлаб».
9.30 «Ватан хизматида».
10.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви.
11.00 «Саёҳатчилар клуби».
12.30 «Қишлоқ янгиликлари».
13.30 «Мусиқий киоска».
14.00 «Веди».
14.30 ТСН.
14.45 «Янги авлод танлайди».
16.00 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Бақалоқ ва Қилтириқ» (Индонезия).
16.05 Якшанба концерти.
17.40 «Уолт Дисней таништиради...».
18.30 Галина Беседина куйлайди.
18.55 МТ экранида биринчи марта. «Дайди автобус» («Ленфильм», 1989 й.).
20.30 «Время».
21.15 «Хронограф».
21.30 Жаҳон чемпиони унвони учун профессионал боксчиларнинг матчлари. «Олимпия» спорт комплексидан кўрсатилади.
22.30 «Комедиант бошпанаси» театрининг таклифномаси.
23.35 ТСН.

● МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг!
7.45 Мультфильм.
8.05 «Биз яшаётган олам». Режиссёр М. Серков фильмлари.
8.45 Спорт кўрсатувлари.
9.45 «Европанинг маданий марказлари». 7-фильм — «Неванинг мафтункор қирғоқларида».

* * *

15.00 Байдарка ва каноэда эшкак эшиш бўйича халқаро мусобақалар. Рябчинская номли мемориал.
15.30 «Планета». Халқаро программа.

* * *

18.30 Муаллифлик телевидениеси.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Муаллифлик телевидениеси.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 Катталар учун мультфильмлар: «Ширин шолғом», «Ҳаммаси жойида».
21.30 — 23.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ.
23.30 «Ялта-91», Эстрада қўшиқлари ёш ижрочиларининг телевизион танлови. Саралаш тури.
00.50 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. Корея жумҳурияти — СССР терма командалари. Корея жумҳуриятидан кўрсатилади.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги

Тошкент вилояти халқ таълими бошқармаси

12-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1991—1992 ўқув йили учун

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ФЕРМЕР-ЧОРВАДОР (чорва молларига ветеринар ишлов бериш оператори, электромонтёр, кенг ихтисосли тракторчи-машинист, «В» ва «С» тоифали автомобиль ҳайдовчиси ва чорва фермаси механизатори мутахассисликлари берилади) — **ўқиш муддати 2—3,5 йил.**

ФЕРМЕР-АСАЛАРИЧИ (асаларичи, электромонтёр, кенг ихтисосли тракторчи-машинист, «В» ва «С» тоифали автомобиль ҳайдовчиси ва дурадгор мутахассисликлари берилади) — **ўқиш муддати 2—3,5 йил.**

ФЕРМЕР-УСИМЛИКШУНОС (мева-сабзавотчилик устаси, электромонтёр, кенг ихтисосли тракторчи-машинист, «В» ва «С» тоифали автомобиль ҳайдовчиси, трактор ва автомобилларни тузатувчи чилангар мутахассисликлари берилади) — **ўқиш муддати 2—3,5 йил.**

КЕНГ ИХТИСОСЛИ ТРАКТОРЧИ-МАШИНИСТ (кенг ихтисосли тракторчи-машинист, «С» тоифали автомобиль ҳайдовчиси, трактор ва автомобилларни тузатувчи чилангар мутахассисликлари берилади) — **ўқиш муддати — 3 йил.**

АСАЛАРИЧИ — **ўқиш муддати 1 йил.**

ЧОРВА МОЛЛАРИГА ВЕТЕРИНАР ИШЛОВ БЕРИШ ОПЕРАТОРИ — **ўқиш муддати 1—3 йил.**

ҲУЖЖАТЛАР 14 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқувчилар 19 августдан бошлаб биологиядан имтиҳон топширадилар ва касб йўналиши бўйича суҳбатдан ўтадилар.

ВИЛИМ ЮРТИГА 9, 11-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

3—3,5 йиллик ўқишни тугатганларга ўрта маълумот ҳақида ҳужжат билан мутахассислиги тўғрисида диплом берилади. 2 йиллик фермер гуруҳларига Совет Армияси сафидан қайтган йигитлар қабул қилинадилар.

Фермер гуруҳлари ўқувчиларига босқичма-босқич текширув натижаларига кўра ҳар курсдан сўнг мутахассислик бериб борилади.

Ўқувчилар кунига 3 маҳал бепул овқат, кийим-бош, стипендия ва ишлаб чиқариш практикаси давридаги меҳнат ҳақининг 50 фоизи билан таъминланадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ва ўрта махсус ўқув юртларига имтиёзли равишда қабул қилинадилар.

Фермер гуруҳларининг ишлаб чиқариш практикаси Ватанимизнинг фермер хўжаликларида ва хорижий мамлакатларда ўтказилади.

Ўқиш муддати иш стажига киради.

Билим юрти замонавий бинога жойлашган, бадиий ҳаваскорлик тўгараги ва спорт секциялари ишлайди.

Билим юрти директори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти ҳақидаги гувоҳнома (асли), турар жойидан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, 6 дона фотосурат 3х4 см, 086/У формадаги медицина справкаси.

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ ВА ФАҚАТ ЎЗБЕК ТИЛИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

ҲУЖЖАТЛАР СОАТ 8.00 ДАН 16.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент вилояти, Оржоникидзе ноҳияси, Геофизика қўрғончаси, М. Горький метроси — Тузель автобусининг «Геофизика» бекати (21, 63, 73, 112-шаҳар автобусларининг охирги 1-«Қорасув» даҳаси» бекати), телефон 64-31-34.

ТОШКЕНТ оқшоми

Муассислар: халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар қўмитаси.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70, 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

85 207 нусхада чоп этилади. Индекс 64690. Буюртма 5209. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.